

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Matěj Šindler

**Zpřístupnění informací a důkazů
před podáním žaloby**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Tomáš Holčapek, PhD.

Katedra občanského práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 18.6.2023

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 140 207 znaků včetně mezer.

V Praze dne 18.6.2023

Matěj Šindler

Poděkování

Rád bych poděkoval vedoucímu práce JUDr. Tomáši Holčapkovi, Ph.D. za cenné rady a věcné připomínky, které mi při psaní této diplomové práce poskytl. Děkuji také své rodině a svým blízkým za podporu během celého studia.

Obsah

1. Úvod	1
2. Informační deficit	3
2.1 Úvodem k informačnímu deficitu	3
2.2 Překlenutí informačního deficitu.....	5
2.2.1 Vyšetřovací důkaz	6
2.2.2 Vysvětlovací povinnost strany nezátížené důkazním břemenem	7
2.2.3 Pre-trial discovery.....	8
2.2.4 Dílčí shrnutí	9
2.3 Překlenutí informačního deficitu de lege lata v České republice.....	10
2.3.1 Překlenutí informačního deficitu po podání žaloby.....	10
2.3.2 Překlenutí informačního deficitu před podáním žaloby	12
3. Zpřístupnění dokumentů dle zákona o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže.....	14
3.1 Zpřístupnění dokumentů v kontextu práva Evropské unie	14
3.1.1 Směrnice o náhradě škody	14
3.1.2 Další směrnice Evropské unie	16
3.1.3 Dílčí shrnutí	17
3.2 Fáze do rozhodnutí	18
3.2.1 Účastníci řízení	19
3.2.2 Návrh na zpřístupnění dokumentů.....	20
3.3 Materiální předpoklady pro zpřístupnění dokumentů.....	22
3.3.1 Osvědčení věrohodnosti	22
3.3.2 Nezbytnost.....	26
3.3.3 Přiměřenost.....	29
3.4 Rozhodnutí o uložení povinnosti.....	30
3.4.1 Obsah rozhodnutí.....	30
3.4.2 Omezení zpřístupnění	31
3.5 Fáze po rozhodnutí	34
3.5.1 Nesplnění povinnosti zpřístupnit dokumenty	35
3.5.2 Nesplnění povinnosti chránit informace	36
3.5.3 Náhrada škody nebo jiné újmy vzniklé zpřístupněním dokumentů.....	37
3.5.4 (Ne)podání žaloby na náhradu škody v oblasti hospodářské soutěže.....	38

4. Úvahy nad univerzálním použitím institutu zpřístupnění dokumentů.....	40
4.1 Funkce a sekundární dopady zpřístupnění	41
4.1.1 Funkce zpřístupnění dokumentů.....	41
4.1.2 Zefektivnění meritorního řízení	42
4.1.3 Podpora alternativního řešení sporů	43
4.2 Přípustnost zpřístupnění dokumentů jako univerzálního prostředku pro překlenutí informačního deficitu.....	45
4.2.1 Dosavadní a očekávaný vývoj v právu Evropské unie	45
4.2.2 Kritéria pro použití institutu zpřístupnění v dalších právních oblastech	47
4.2.3 Český přístup k transpozici směrnic Evropské unie	48
4.2.4 Dílčí shrnutí	50
5. Závěr	51
Seznam zkratk.....	54
Seznam použitých zdrojů.....	55
Abstrakt.....	62
Abstract.....	63

1. Úvod

Civilní řízení sporné je v kontinentální právní kultuře ovládáno zejména zásadou kontradiktornosti a zásadou projednací, které společně vymezují rámec procesních práv a povinností stran řízení.¹ Z tohoto rámce vychází i rozdělení aktivity shromažďování a vnášení skutkového a důkazního materiálu do řízení, tedy rozdělení břemene tvrzení a břemene důkazního mezi žalobce a žalovaného.

Obecně břemeno důkazní zatěžuje tu stranu řízení, která z existence jí tvrzených skutečností vyvozuje pro sebe příznivé právní důsledky.² Statické rozdělení procesních povinností vychází z předpokladu, že strany mají v řízení zásadně stejné podmínky a možnosti pro účinné uplatňování jejich subjektivních práv, a mají tak formálně rovné příležitosti a šance v řízení uspět. Stav rovnosti však není samozřejmostí, a za určitých okolností tak statické rozdělení procesních povinností může představovat překážku pro tu či onu stranu v přístupu k účinné soudní ochraně.

Strana řízení se může ocitnout v situaci, kdy není objektivně schopna procesní břemena unést, protože rozhodné informace a důkazní prostředky jsou zcela mimo její dispozici a neexistuje způsob, jak by je mohla svou vlastní aktivitou získat. V těchto případech je nutné, aby této straně soud vytvořil v souladu s principy spravedlivého procesu podmínky pro překonání objektivní informační a důkazní nouze, a nedošlo vůči ní k odepření spravedlnosti. Objektivní informační a důkazní nouze bývá právní teorií označována jako tzv. informační deficit.

Přestože se s problémem informačního deficitu mohou potýkat účastníci kteréhokoliv civilního řízení sporného, nebylo v kontinentálním právním prostředí tomuto problému věnováno tolik pozornosti, kolik mu bylo věnováno v angloamerické právní kultuře. Za obrat lze považovat až počátek tohoto tisíciletí, kdy se i v České republice začala ustalovat rozhodovací praxe Nejvyššího soudu, a problém informačního deficitu reflektoval Ústavní soud. Zároveň se vstupem České republiky do Evropské unie se do tuzemského právního řádu začaly dostávat nové procesní instituty, a tak se existence této problematiky začala o to více projevovat i v platném právním řádu.

Tato diplomová práce se věnuje východiskům překonávání informačního deficitu a konkrétním prostředkům, kterými se tento nežádoucí jev v rámci civilních sporů řeší. Formálně je práce členěna do tří částí. První část se zabývá obecnými principy překonávání informačního deficitu

---

¹ WINTEROVÁ, Alena. Principy civilního procesu (odvětvové principy). In WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. Civilní právo procesní. 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018. Student (Leges). ISBN 9788075022981. s. 75–78.

² Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. prosince 2011, sp. zn. 22 Cdo 883/2010.

a možnostmi, které nabízí český právní řád. Druhá část představuje řízení o zpřístupnění dokumentů dle *zákona o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže* s jeho principy a specifiky. Třetí část uvažuje nad možnostmi a využitím univerzálního procesního prostředku pro překonávání informačního deficitu, jehož podoba by vycházela právě z procedury zpřístupnění dokumentů.

Současná doba, a to nejen vlivem technologického vývoje, přispívá k existenci složitějších právních poměrů, a tím pádem i složitějších sporů o právo,³ které jsou častěji doprovázeny problémem informačního deficitu. Existence dostupných a efektivních prostředků pro řešení tohoto problému tak nabývá na své důležitosti, a na tento stav postupně a v mezích své působnosti reaguje i evropský zákonodárce. Není s ohledem na výše uvedené na čase, aby na tento stav efektivně reagoval i český právní řád?

---

³ MACUR, Josef. Kompenzace informačního deficitu procesní strany v civilním soudním sporu. Brno: Masarykova univerzita, 2000. ISBN 8021022760. s. 7–8.

2. Informační deficit

Zajistit potřebné informace a důkazy již před podáním žaloby je z hlediska úspěšnosti žaloby i z hlediska procesní ekonomie zcela stěžejní. Žalobce svou aktivitou mimo vlastní řízení předchází riziku, že jeho žalobnímu návrhu nebude buď zcela, nebo částečně vyhověno. Ne vždy je však žalobce schopen na základě svých poznatků dostatečně přesně formulovat žalobní petit, nebo svá skutková tvrzení podložit důkazy. Přestože by se mohlo zdát, že schopnost žalobce shromáždit potřebné informace a důkazní prostředky zrcadlí jeho osobní nasazení, schopnosti, péli, bdělost a aktivitu jako takovou a unesení nebo neunesení břemen tvrzení a důkazu je zcela v jeho rukou, mohou nastat situace, kdy se žalobce z důvodů mimo jeho sféru vlivu ocitne „ve slepé uličce“. Stejně tak se v obdobné jím samotným nezaviněné nouzi může ocitnout i žalovaný, který tak není schopen účinné obrany proti žalobci. Situace, kdy se některá ze stran sporu ocitne v informační nebo důkazní nouzi z důvodů stojících mimo ni, se označuje jako stav informačního deficitu.⁴

2.1 Úvodem k informačnímu deficitu

Informačnímu deficitu je nutné v moderním civilním procesu věnovat náležitou pozornost, neboť s rozvojem společnosti se společenské vztahy, a tím i právní poměry mezi jednotlivými subjekty, stávají složitějšími a méně přehlednými, a zapříčiňují tak i složitější spory o právo.⁵ Za těchto předpokladů je důležité, aby i přes potíže se získáním potřebných důkazů plynoucích ze složitých vazeb mezi jednotlivými aktéry existovaly prostředky pro zajištění toho, že bude možné „*porušené či ohrožené právo jeho nositeli v plném souladu se skutečnými hmotněprávními poměry přiznat a fakticky prosadit*“.⁶ Za účelem naplnění tohoto cíle je nutné případný informační deficit odstranit. Překlenováním informačního deficitu se tak umožňuje stranám sporu naplňovat jejich subjektivní právo na spravedlivý proces ve smyslu čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a právo na účinnou právní ochranu, tak jak je zakotveno v čl. 47 Listiny základních práv Evropské unie i v čl. 36 Listiny základních práv a svobod. Zároveň se tímto dociluje i ochrany veřejného zájmu na dodržování právních norem,

---

⁴ SVOBODA, Karel. Dokazování. Praha: ASPI, 2009. Právní monografie (ASPI). ISBN 9788073574147. s. 99.

⁵ MACUR, Josef. Kompenzace informačního deficitu procesní strany v civilním soudním sporu. Brno: Masarykova univerzita, 2000. ISBN 8021022760. s. 7–8.

⁶ Tamtéž.

kdy „poskytnutím ochrany subjektivním právům se chrání i společenský řád, vyjádřený v právu objektivním“.⁷

Civilní řízení sporné je v kontinentální, tedy i české právní kultuře ovládáno zejména zásadou dispoziční a projednací, kdy řízení i jeho průběh jsou určeny v zásadě iniciativou účastníků, a jsou to také oni, kteří nesou břemeno tvrzení a břemeno důkazní. Pokud svá břemena účastníci neunesou, nemohou být v řízení úspěšní.⁸ Přestože zásada projednací vyžaduje, aby účastník tvrdil rozhodné skutečnosti určitě, specificky a vyhýbal se paušálním tvrzením, tedy aby substancoval svá tvrzení,⁹ nelze tuto zásadu uplatňovat zcela dogmaticky. Neexistuje univerzální míra určitosti, se kterou by měl účastník tvrdit skutkové okolnosti, a dostatečná konkretizace tak bude vždy posuzována případ od případu. Méně komplexní spory mohou vyžadovat nižší stupeň konkretizace než spory složitější.¹⁰ Dále se ukazuje, že se strany sporu mohou ocitnout v informačním deficitu, který nejsou schopny objektivně překonat svou vlastní aktivitou, a tudíž nemohou naplnit podmínky substanciace. Důležitým hlediskem je ona objektivní nemožnost jedné strany si opatřit informace svou vlastní aktivitou, nejčastěji způsobená tím, že ony relevantní informace jsou ve výlučném držení druhé strany sporu, případně třetí osoby na sporu bezprostředně nezúčastněné.¹¹

To, že se jedna ze stran nachází bez svého zavinění v situaci, která jí neumožňuje efektivně uplatnit její nároky nebo jí brání v procesní obraně, protože potřebné informace jsou výlučně mimo její sféru a nemůže se jich domoci, vytváří mezi stranami sporu nerovnost. V takovou chvíli nemají strany rovné podmínky, a dochází tak ke stavu tzv. nerovnosti zbraní.¹² Tehdy by měl soud straně stížené objektivním a nezaviněným informačním deficitem vytvořit podmínky pro vyrovnání jejich šancí. Pokud by tak soud neučinil, fakticky by přiznal straně těžící z informační asymetrie výhodu, a tím by nebyl splněn ani požadavek na jeho nestrannost.¹³ Vyrovnání informačního deficitu tak není porušením zásady nestrannosti soudu nebo rovnosti stran, ale naopak projevem těchto zásad.

---

⁷ ZOULÍK, František. Pojem funkce a druhy soudnictví. In WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. Civilní právo procesní. 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018. Student (Leges). ISBN 9788075022981. s. 22.

⁸ WINTEROVÁ, Alena. Principy civilního procesu (odvětvové principy). In WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. Civilní právo procesní. 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018. Student (Leges). ISBN 9788075022981. s. 75–78.

⁹ MACUR, Josef. Zásada projednací v civilním soudním řízení. Brno: Masarykova univerzita, 1997. ISBN 8021016280. s. 128.

¹⁰ MACUR, Josef. Substancování skutkových přednesů stran v civilním soudním řízení. Právní rozhledy, 1998, č. 9, s. 433–438.

¹¹ MACUR, Josef. Kompenzace informačního deficitu procesní strany v civilním soudním sporu. Brno: Masarykova univerzita, 2000. ISBN 8021022760. s. 249.

¹² Nález Ústavního soudu ze dne 28. února 2008, sp. zn. I. ÚS 987/07.

¹³ SVOBODA, Karel. Dokazování. Praha: ASPI, 2009. Právní monografie (ASPI). ISBN 9788073574147. s. 111.

Informační deficit stranám sporu zabraňuje provádět v řízení nezpochybnitelné procesní úkony, ale zároveň může mít důsledky ještě před zahájením řízení. Pokud strana sporu nemá k dispozici tzv. předprocesní skutkové informace, které jsou nezbytné pro samotné zahájení soudního řízení, respektive zcela nezbytné pro formulaci žalobního petitu, nemůže účinně bránit svá subjektivní práva.¹⁴ Straně tak hrozí, že se jí v důsledku objektivního informačního deficitu nedostane potřebné soudní ochrany.

Přístup k informacím tak zcela ovlivňuje nejen úspěch ve věci, ale i samotnou možnost zahájit soudní spor o právo. V souladu s principy právního státu je tak nezbytné napravit nežádoucí stav objektivního a nezaviněného deficitu strany a obnovit stav, kdy strany mají stejnou šanci uplatňovat svá práva. Pokud by tomu bylo naopak, přestalo by civilní řízení účinně plnit svou primární funkci, kterou je ochrana subjektivních práv, a dále i ochrana právního řádu jako takového. Civilní řízení, jakožto prostředek zjišťování všech rozhodných skutkových okolností, by se tak v těchto uvedených případech fakticky vyprázdnilo, a dle Macura by se stalo prázdňým rituálem, jenž by nadále neplnil svou funkci.¹⁵

2.2 Překlenutí informačního deficitu

Obecně lze nežádoucí stav objektivního informačního deficitu napravit řadou procesních institutů, před nebo během řízení o věci samé, z nichž většina není v kontinentální právní kultuře zcela tradiční, a některé ve své ryzí podobě by mohly i odporovat základním odvětvovým principům typickým pro oblast kontinentálního práva. Překonávání informačního deficitu je veskrze doménou angloamerické právní kultury, nicméně vývojem a vzájemným ovlivňováním těchto dvou právních prostředí postupně dochází k přejímání některých institutů, nebo alespoň k částečné inspiraci.

Při řešení teoretické otázky, jak překlenout informační deficit, bývají uváděny následující tři vhodné instituty, a to vyšetřovací důkaz, vysvětlovací povinnost strany nezátížené důkazním břemenem a předběžné vyhledávání skutkových informací neboli tzv. *pretrial discovery*, *discovery*, nebo též *disclosure*.¹⁶

---

¹⁴ SVOBODA, Karel. Dokazování. Praha: ASPI, 2009. Právní monografie (ASPI). ISBN 9788073574147. s. 99–102.

¹⁵ MACUR, Josef. Kompenzace informačního deficitu procesní strany v civilním soudním sporu. Brno: Masarykova univerzita, 2000. ISBN 8021022760. s. 118–119.

¹⁶ Tamtéž, s. 8.

2.2.1 Vyšetřovací důkaz

Podstatu teoretického pojmu vyšetřovací důkaz lze s notnou mírou zjednodušení charakterizovat jako zastřešující označení případů, kdy se skutkové tvrzení účastníka řízení konkretizuje až po vlastním provedení navrženého důkazu. Zatímco standardem kontinentálního práva je navrhování provedení důkazů, jež podpoří skutková tvrzení účastníka, v případě vyšetřovacího důkazu může být postup opačný. Účastník v těchto případech navrhuje provedení důkazů, o kterých se domnívá, že jejich provedením dosáhne skutkového zjištění, na jehož základě pak bude moci provádět svá skutková tvrzení, nebo pro svá skutková tvrzení navrhuje provedení ne zcela určitých důkazů, nebo navrhuje provedení zcela určitých důkazů, aniž by věděl, zda provedení těchto důkazů podloží jeho skutková tvrzení. V různých variantách tak účastník pracuje s jistou mírou nejistoty a neurčitosti, a závěry provedení jím navržených důkazů jen předvídá, vzhledem k jejich pravděpodobnosti. Je však nutné upozornit, že výše uvedené shrnutí nelze považovat za vyčerpávající definici vyšetřovacího důkazu i kvůli rozdílným názorům právních teoretiků na tento teoretický pojem.¹⁷

Přípustnost vyšetřovacího důkazu se bude odvíjet od míry jeho určitosti. Je nutné, aby důkaz obsahoval alespoň tzv. *opěrné body* tvrzeného skutkového stavu, tedy aby byly dostatečně konkretizovány skutkové okolnosti. Míra nezbytné konkretizace opěrných bodů bude určena případ od případu, bude tedy na uvážení soudu, zda se v daném řízení spokojí s nižší nebo vyšší mírou konkretizace.¹⁸ Dle Ústavního soudu je v odůvodněných případech „*dostatečné pouze vyslovení domněnky či podezření o určitém průběhu události, v tom smyslu, jak stěžovatel činí v ústavní stížnosti, vždy však s ohledem na to, že nelze připustit, aby se jí dávala přílišná možnost jakéhosi testování druhé strany*“.¹⁹ Nejvyšší soud uvádí, že pokud účastník nemůže objektivně svůj přednes specifikovat, postačí, pokud svůj přednes učiní obecněji, a upřesní jej až tehdy, kdy to bude objektivně možné.²⁰ Naopak nepostačí, když účastník uvede „*pouhá povšechná tvrzení*“,²¹ která za opěrné body považovat nelze. Pokud by opěrné body nebyly předneseny, byl by takový důkaz považován za nepřípustný z důvodu nepodloženosti a svévolnosti.²²

---

¹⁷ MACUR, Josef. Kompenzace informačního deficitu procesní strany v civilním soudním sporu. Brno: Masarykova univerzita, 2000. ISBN 8021022760. s. 14–20.

¹⁸ MACUR, Josef. K problematice určitosti důkazních návrhů v civilním soudním řízení. Bulletin advokacie, 2000, č. 4, s. 19–30.

¹⁹ Usnesení Ústavního soudu ze dne 28. dubna 2015, sp. zn. III. ÚS 3361/14.

²⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. srpna 2015, sp. zn. 22 Cdo 1336/2015.

²¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. prosince 2016, sp. zn. 23 Cdo 1711/2016.

²² MACUR, Josef. Kompenzace informačního deficitu procesní strany v civilním soudním sporu. Brno: Masarykova univerzita, 2000. ISBN 8021022760. s. 30–33.

2.2.2 Vysvětlovací povinnost strany nezatížené důkazním břemenem

Vysvětlovací povinnost strany nezatížené důkazním břemenem, tzv. zvláštní vysvětlovací povinnost, je dovozována jak Ústavním soudem,²³ tak ustálenou rozhodovací praxí Nejvyššího soudu.²⁴ Zvláštní vysvětlovací povinnost může být uložena té straně, která není zatížena důkazním břemenem, ale má dostatek informací na to, aby mohla doplnit, respektive objasnit skutková tvrzení druhé strany stížené informačním deficitem, v případě, že daná nerovnost účastníků nelze jiným způsobem zhojit.²⁵ Účastník nevyvíjí iniciativu působící proti jemu samotnému,²⁶ ani není jeho povinností poskytovat informace ve svůj neprospěch, ale zvláštní vysvětlovací povinnost se uplatní až tehdy, když druhá strana potřebné informace nemá ve své dispozici, ani je reálně nemůže získat bez podrobného přednesu druhé strany.²⁷ Použití zvláštní vysvětlovací povinnosti je opět podmíněno uvedením opěrných bodů, kterými účastník zvýší pravděpodobnost svých skutkových tvrzení.²⁸ Pro ilustraci, co je dostatečně určité, a co není, lze poukázat na rozhodnutí Nejvyššího soudu, který v konkrétním případě za opěrné body označil tvrzení žalobkyně, která tvrdila, že žalovaný si ihned po rozvodu zakoupil nemovitost za částku několika milionů korun, čímž konkretizovala své tvrzení, že na účtech žalovaného musela být před rozvodem vyšší částka, než ke které došel soud prvního stupně. V rámci svého tvrzení také označila finanční instituce, které tyto účty měly pro žalovaného vést. Nejvyšší soud došel k závěru, že odvolací soud pochybil, když se na základě tvrzení žalobkyně na tyto účty žalovaného nedotázal.²⁹

Macur vnímá zvláštní vysvětlovací povinnost jako formu vyšetřovacího důkazu. Rozdílně ke konceptu vyšetřovacího důkazu a zvláštní vysvětlovací povinnosti přistupuje Svoboda, který ve výše uvedených nevidí jeden institut, ale dva různé. Dle Svobody je účelem vyšetřovacího důkazu překlenutí důkazního břemene, kdy je účastník schopen učinit dostatečně určité skutkové tvrzení, ale nemůže pro jeho podporu zajistit potřebný důkaz. Naopak účelem zvláštní vysvětlovací povinnosti je překlenutí břemene tvrzení, kdy účastník nemůže dostatečně určitě

---

²³ Nález Ústavního soudu ze dne 28. února 2008, sp. zn. I. ÚS 987/07.

²⁴ Např. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. prosince 2011, sp. zn. 22 Cdo 883/2010, Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. ledna 2014, sp. zn. 22 Cdo 2851/2013, Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. července 2014, sp. zn. 30 Cdo 2822/2013, Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. prosince 2016, sp. zn. 23 Cdo 1711/2016 nebo Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. března 2017, sp. zn. 28 Cdo 3745/2016.

²⁵ MACUR, Josef. Kompenzace informačního deficitu procesní strany v civilním soudním sporu. Brno: Masarykova univerzita, 2000. ISBN 8021022760. s. 97 a 120–121.

²⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. prosince 2016, sp. zn. 23 Cdo 1711/2016.

²⁷ Nález Ústavního soudu ze dne 28. února 2008, sp. zn. I. ÚS 987/07.

²⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. prosince 2011, sp. zn. 22 Cdo 883/2010.

²⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. ledna 2014, sp. zn. 22 Cdo 2851/2013.

formulovat svá skutková tvrzení.³⁰ Tento přístup vychází z důsledného oddělování břemene tvrzení od břemene důkazního.

2.2.3 Pre-trial discovery

Posledním zmíněným institutem, který se jeví vhodným k překlenutí informačního deficitu, je institut *pre-trial discovery*, který se typicky objevuje v civilním procesu Anglie a USA. Přestože v těchto jurisdikcích má *discovery* (v Anglii po přijetí *Civil Procedure Rules 1998* označováno jako *disclosure*) řadu odlišností, je pro angloamerickou právní kulturu typické.³¹ Účelem *discovery* je umožnit jedné straně získat relevantní důkazní prostředky od druhé strany sporu nebo od třetí osoby, a to ve fázi řízení, která předchází samotnému projednání věci, za účelem objasnění skutkového stavu. Tento prostředek je projevem tzv. *cards on the table approach*,³² kdy je žádoucí, aby strany sporu získaly co nejvíce relevantních informací o svém sporu v co nejranější fázi řízení tak, aby nebyly v pozdějších fázích překvapeny skutečnostmi, o kterých nevěděly, a měly ucelenou představu o svém sporu i svých šancích na úspěch. Stejně tak se umožňuje soudu, aby si o povaze a předmětu sporu vytvořil co nejvěrnější obraz. *Discovery* napomáhá k vyrovnání zbraní mezi stranami sporu a zároveň napomáhá ke zjištění pravého skutkového stavu.³³

V USA *discovery* předchází řízení před soudem, a iniciativa je plně v rukou účastníků. Účastníci se navzájem žádají o informace, dokumenty a další důkazní prostředky, sami opatřují důkazy a předvolávají a vyslyšají svědky. Strany jsou povinny zpřístupnit i takové informace nebo důkazy, které jsou v jejich neprospěch. V případě, že tak strana neučiní, anebo namítne, že taková informace není relevantní, nebo je ze zpřístupnění např. kvůli důvěrnosti vyloučena, vstupuje do této fáze řízení soud.³⁴ *Discovery* mezi účastníky probíhá ještě před konečnou formulací žalobních návrhů, což umožňuje získání širšího okruhu informací než prostřednictvím anglického *disclosure*, kde soud předběžné vyhledávání skutkových informací nařídí až po formulaci žalobních návrhů. Anglické *disclosure* probíhá na základě určitějších a lépe artikulovaných skutkových tvrzení než je tomu u amerického *discovery*, kde o to víc hrozí nežádoucí extenzivní vyhledávání nesouvisejících informací, tzv. lovení důkazů (*fishing*

---

³⁰ SVOBODA, Karel. Dokazování. Praha: ASPI, 2009. Právní monografie (ASPI). ISBN 9788073574147. s. 115.

³¹ ANDREWS, Neil. English civil procedure: fundamentals of the new civil justice system. Oxford: Oxford University Press, 2003. ISBN 019244251. s. 595.

³² Volně přeloženo jako „hra s odkrytými kartami“.

³³ ZUCKERMAN, Adrian A. S. Zuckerman on civil procedure: principles of practice. 2nd ed. London: Sweet & Maxwell, 2006. ISBN 9780421919105. s. 539–540.

³⁴ SVOBODA, Karel. Dokazování. Praha: ASPI, 2009. Právní monografie (ASPI). ISBN 9788073574147. s. 125.

expeditions), jehož účelem bývá i získání podkladů pro uplatnění jiných žalobních nároků. V USA také k vyhledávání informací dochází na základě stručněji vymezeného žalobního návrhu, který je doplněn až po provedení *discovery*, v Anglii je nutné *disclosure* zdůvodnit vzhledem k uplatňovanému žalobnímu nároku. Zároveň se klade důraz na vyváženost zájmů mezi oběma stranami i s ohledem na ochranu informací chráněných tajemstvím.³⁵

Dle anglického procesního práva může být *disclosure* nařízeno ještě před zahájením řízení ve věci samé, v takovém případě se procedura nazývá *pre-action disclosure*.³⁶ Může tak být učiněno jen na základě důkazy podloženého návrhu. Předpoklady pro vyhovění návrhu soudem jsou následující: je pravděpodobné, že odpůrce i navrhovatel budou účastníky případného řízení ve věci samé a navrhované důkazní prostředky mohou být procedurou *disclosure* zpřístupněny. Podmínkou zároveň je, že toto zpřístupnění důkazních prostředků umožní spravedlivě rozhodnout případné řízení ve věci samé, může pomoci stranám sporu vyřešit jejich spor mimosoudně, nebo představuje úsporu nákladů.³⁷ Oproti běžnému *disclosure*, které se odehrává v rámci řízení, nelze návrh na „předběžné“ zpřístupnění směřovat vůči třetím osobám, které by nebyly účastníky meritorního řízení.³⁸

2.2.4 Dílčí shrnutí

Lze shrnout, že k překlenutí informačního deficitu je vhodné v určité fázi řízení snížit nároky kladené na určitost skutkových tvrzení a důkazních návrhů, tedy procesně přihlížet i k méně substancovaným tvrzením a návrhům na dokazování. Stejně tak je vhodné v odůvodněných případech přenést povinnost sdělení relevantních informací na tu stranu sporu, která je objektivně tím jediným, kdo ji může splnit. Vhodným procesním institutem, který tyto dva principy v sobě spojuje, je tak angloamerický institut *pre-trial discovery*, předběžné vyhledávání skutkových informací.

Ačkoliv výše nastíněná řešení jsou spíše teoretickými konstrukty a v kontinentální právní kultuře nejsou takové přístupy tradiční, postupem času se v omezeném rozsahu dostávají do platné úpravy typicky kontinentálních právních řádů i instituty inspirované angloamerickým právním prostředím. Podstatný vliv na prolínání kontinentálního a angloamerického prostředí

---

³⁵ MACUR, Josef. Kompenzace informačního deficitu procesní strany v civilním soudním sporu. Brno: Masarykova univerzita, 2000. ISBN 8021022760. s. 188–190, 222–225 a 237–239.

³⁶ ZUCKERMAN, Adrian A. S. Zuckerman on civil procedure: principles of practice. 2nd ed. London: Sweet & Maxwell, 2006. ISBN 9780421919105. s. 564.

³⁷ Civil Procedure Rules 1998 31.16.

³⁸ ZUCKERMAN, Adrian A. S. Zuckerman on civil procedure: principles of practice. 2nd ed. London: Sweet & Maxwell, 2006. ISBN 9780421919105. s. 571.

má bezesporu i Evropská unie, která svou legislativní činností významně utváří právní prostředí členských států.

2.3 Překlenutí informačního deficitu de lege lata v České republice

Ve středoevropském právním prostředí a veskrze i v kontinentální právní kultuře byl problém informačního deficitu poměrně dlouho přehlížen, respektive právní řády neobsahovaly účinné prostředky pro jeho překonání, což plynulo zejména z přísného výkladu zásady projednací. Od tohoto výkladu se pak odvíjelo statické rozdělení břemen tvrzení a důkazu mezi strany sporu, nároky na dokonalou substanciaci i plnou odpovědnost stran za shromáždění a vnesení všech rozhodných skutečností a tomu odpovídajících důkazů do řízení.³⁹ Tato východiska jsou v zásadě vlastní i českému právnímu prostředí.

V současnosti český právní řád obsahuje několik institutů, které do jisté míry mohou pomoci překonat informační deficit strany sporu. Použitelnost i účinnost jednotlivých institutů se liší v závislosti na tom, zda deficit účastníkovi řízení znemožňuje tvrdit rozhodné skutečnosti a navrhnout důkazy, nebo zda potenciálnímu žalobci znemožňuje formulovat nebo konkretizovat žalobní nárok. Pro přehlednost volím rozdělení na ty prostředky, které lze použít až po podání žaloby ve věci samé a na ty, které lze použít již před tímto okamžikem.

2.3.1 Překlenutí informačního deficitu po podání žaloby

Během již zahájeného řízení lze pro překlenutí informačního deficitu využít ustanovení § 128 občanského soudního řádu (dále také jako OSŘ), dle kterého je každý⁴⁰ povinen odpovědět soudu na dotaz, kterým zjišťuje skutečnosti významné pro řízení nebo rozhodnutí, anebo ustanovení § 129 odst. 2 a § 130 odst. 1 OSŘ upravující tzv. ediční povinnost – postup pro získání listiny potřebné k provedení důkazu nebo jiného předmětu kvůli jeho ohledání. Předmětem ediční povinnosti mohou být jen ty důkazní prostředky, jimiž se má prokázat skutečnost, která je sporná a zároveň podstatná pro rozhodnutí soudu. Není možné nařizovat vydání důkazního prostředku bez vztahu k prokazovaným skutečnostem.⁴¹ Účastníkům i třetím osobám lze také uložit povinnost součinnosti se znalcem dle § 127 odst. 4 OSŘ, kdy se podání

---

³⁹ MACUR, Josef. Kompenzace informačního deficitu procesní strany v civilním soudním sporu. Brno: Masarykova univerzita, 2000. ISBN 8021022760. s. 240–241.

⁴⁰ Výjimka se uplatní jen na toho, kdo by mohl odmítnout vypovídat jako svědek v případech, že by jemu nebo osobám blízkým hrozilo trestní stíhání.

⁴¹ DOBROVOLNÁ, Eva a Jan HOLAS. Ediční povinnost třetích osob při dokazování listinami. In COUFALÍK, Petr, Eva DOBROVOLNÁ, Jan HOLAS, Petr LAVICKÝ, Petra LAVICKÁ, Robert PEŠA a Markéta ŠLEJHAROVÁ FLANDERKOVÁ. Součinnost třetích osob při dokazování v civilním soudním řízení. Brno: Masarykova univerzita, 2018. ISBN 9788021091528. s. 100.

vysvětlení, předložení důkazních prostředků apod. plní vůči znalci. Nevýhodou těchto postupů je to, že je nelze uplatnit před zahájením řízení a nemohou tak sloužit k odstranění nedostatků žalobního návrhu.

V řízení lze také nařídit výslech účastníků dle § 131 OSŘ, ale jen v případě, že dokazovaná skutečnost nelze prokázat jiným způsobem, a navíc jen se souhlasem daného účastníka. Kromě toho, že postup lze využít opět až po zahájení řízení, de facto nepřekonatelnou překážku představuje nutný souhlas účastníka, který nebude mít důvod dobrovolně ukončovat stav informační asymetrie.

Přestože důkazy v civilním řízení sporném navrhuje účastníci, může soud provést i jiné důkazy, pokud je to nutné ke zjištění skutkového stavu a vyplývají-li z obsahu spisu tak, jak předpokládá § 120 OSŘ. Svoboda uvádí, že by takto mohl soud postupovat i v případech, kdy není účastník objektivně schopen formulovat žalobu tak, aby obsahovala vyličení všech rozhodných skutkových okolností a konkrétní vyjádření toho, čeho se žalobce domáhá.⁴²

Dle § 43 odst. 2 OSŘ by sice měla být požadavkům nevyhovující žaloba po marné výzvě k nápravě odmítnuta, ale soud má zároveň dle § 6 OSŘ postupovat v řízení v součinnosti s účastníky řízení. Proto by požadavkům nevyhovující žaloba neměla být automaticky odmítnuta, soud by měl posoudit z jakých důvodů se účastníku nedaří zhojit vady žaloby, a pokud by tomu bylo z objektivních důvodů, má soud povinnost vzít iniciativu do svých rukou a učinit vhodná opatření. Takovými by mohlo být nařízení přípravného jednání, nebo zjištění potřebných informací od druhé strany. Takový postup by ale stejně měl být podmíněn tím, že účastník, který se potýká s informačním deficitem, alespoň uvede opěrné body pro posouzení opodstatněnosti a dále, že skutečnost nebo důkaz, o které se jedná, je soud objektivně schopen zajistit.⁴³

Tuto konstrukci osobně považuji za poněkud účelovou, neodpovídající cílům jednotlivých ustanovení, a i sám Svoboda uznává, že proti jeho výkladu lze namítnout, že spor je definován jednak pravidly, kterými se řídí, ale i samotnou spornou otázkou, která má být předmětem řízení. Soud by tak fakticky vymezoval přímo předmět meritorního řízení namísto žalobce.⁴⁴

---

⁴² SVOBODA, Karel. Dokazování. Praha: ASPI, 2009. Právní monografie (ASPI). ISBN 9788073574147. s. 122–124.

⁴³ Tamtéž.

⁴⁴ SVOBODA, Karel. Žalobní petit versus přirozená mez žalobního požadavku. *Jurisprudence*, 2010, č. 2, s. 11–16.

2.3.2 Překlenutí informačního deficitu před podáním žaloby

Teoreticky lze překlenout informační deficit i pomocí eventuálního petitu, ve kterém žalobce pro případ, že jím požadované plnění nebude možné, respektive že skutkové okolnosti neumožní vyhovět takovému plnění, uvede plnění jiné. Tímto způsobem však lze účinně řešit pouze velmi specifické situace, a nelze si představit, že by tímto způsobem mohlo dojít k překlenutí informační asymetrie v komplexních sporech.⁴⁵

Před podáním žaloby ve věci samé se lze na soud obrátit s návrhem na zajištění důkazu postupem dle § 78 OSŘ. Podmínkou je panující obava, že takový důkaz nebude možné v řízení o věci samé provést bez velkých obtíží anebo vůbec. Důkaz se provede před meritorním řízením postupem stanoveným pro konkrétní typ důkazu, a jeho provedení tak není třeba opakovat znovu v samotném řízení. Aby byl navrhovatel úspěšný, musí v návrhu důkazní prostředek konkrétně označit. Problém tak nastává ve chvíli, kdy navrhovatel tohoto přesného označení není schopen, a to ani po výzvě soudu k odstranění vad, a s návrhem tak pro nedostatek informací neuspěje.⁴⁶ K obdobnému problému může dojít i v případě, že má být důkaz zajištěn pomocí notářského nebo exekutorského zápisu postupem dle § 78a OSŘ. Navíc smyslem zajištění je uchování důkazu pro účely následného řízení a ne způsob, jak zjistit, co je samotným obsahem.

Pokud to odpovídá okolnostem případu a věc se týká práv z duševního vlastnictví, může být navrženo zajištění důkazního prostředku postupem dle ustanovení § 78b a násl. OSŘ, kterými se transponovala směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES ze dne 29. dubna 2004 o dodržování práv duševního vlastnictví (dále také jako směrnice o dodržování práv duševního vlastnictví). Dle této procedury lze před meritorním řízením na návrh zajistit zboží, jehož výrobou mohlo dojít k porušení práva duševního vlastnictví, dále materiály nebo nástroje, které posloužily k výrobě nebo distribuci takového zboží a konečně i dokumenty, zřejmě bankovní, finanční nebo obchodní povahy,⁴⁷ týkající se onoho zboží. Na rozdíl od zajištění důkazu dle § 78 a násl. OSŘ se zajistí důkazní prostředky, a důkaz se s jejich pomocí provádí až v meritorním řízení.⁴⁸

Podmínkou pro použití tohoto typu zajištění je, že navrhovatel *osvědčí* porušení práva duševního vlastnictví, což znamená, že je dána nižší úroveň potřebné substantiace skutkových

---

⁴⁵ SVOBODA, Karel. Dokazování. Praha: ASPI, 2009. Právní monografie (ASPI). ISBN 9788073574147. s. 106–107.

⁴⁶ SVOBODA, Karel. K „lovení důkazů“ ve sporech o ochranu hospodářské soutěže. Obchodněprávní revue, 2015, č. 6, s. 161–164.

⁴⁷ Čl. 6 směrnice o dodržování práv duševního vlastnictví

⁴⁸ DRÁPAL, Ljubomír. Občanský soudní řád: komentář. Praha: C.H. Beck, 2009. Velké komentáře. ISBN 9788074001079. s. 472.

tvrzení navrhovatele, než by tomu bylo u *prokazování*. Nevýhodou tohoto institutu je úzký okruh právních poměrů spadajících do působnosti této formy zajištění, dále nutnost konkrétního vymezení důkazních prostředků k zajištění i poměrně úzká skupina důkazních prostředků, respektive věcí, které mohou být tímto způsobem zajištěny. Tento postup se tak rovněž nejví vhodným pro odstraňování informačního deficitu a v zásadě své uplatnění nalézá jako specifický typ předběžného opatření, s jehož pomocí se odstraňuje zejména padělané zboží z trhu,⁴⁹ což je i primárním cílem této procedury dle směrnice o dodržování práv duševního vlastnictví.

Nedostatky předchozích institutů zřejmě překonává zvláštní procedura, která také vychází z práva EU, konkrétně ze směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/104/EU ze dne 26. listopadu 2014 o určitých pravidlech upravujících žaloby o náhradu škody podle vnitrostátního práva v případě porušení právních předpisů členských států a Evropské unie o hospodářské soutěži (dále také jako směrnice o náhradě škody). Český zákonodárce i přes podobnost směrnic nenavázal na úpravu zajištění důkazního prostředku dle § 78b a násl. OSŘ, a namísto toho zvláštní proceduru pro zpřístupnění důkazních prostředků a sdělení informací za účelem soukromoprávního vymáhání škody v případech, kdy došlo k porušení norem na ochranu hospodářské soutěže, vyčlenil do zákona o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže⁵⁰ (dále také jako ZNŠOHS). Úprava dle ZNŠOHS má za cíl překlenout informační deficit před i během řízení ve věci samé, a také klade nižší nároky na navrhovatele co se týče substantiace jeho tvrzení.

ZNŠOHS přes svou úzkou působnost představuje ucelenou právní úpravu připravenou na míru překonávání informačního deficitu, včetně mechanismů pro předcházení zneužití zpřístupnění dokumentů i pro minimalizaci negativních dopadů na zájmy povinných osob a dalších subjektů. Na příkladu řízení o zpřístupnění lze ilustrovat obecné principy i zcela konkrétní přístupy, které mohou být inspirací pro další legislativní činnost českého zákonodárce, což bude předmětem následujících částí této práce.

---

⁴⁹ SVOBODA, Karel. K „lovení důkazů“ ve sporech o ochranu hospodářské soutěže. *Obchodněprávní revue*, 2015, č. 6, s. 161–164.

⁵⁰ Zákon č. 262/2017 Sb., o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže a o změně zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů (zákon o ochraně hospodářské soutěže), ve znění pozdějších předpisů, (zákon o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže).

3. Zpřístupnění dokumentů dle zákona o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže

Zpřístupnění dokumentů dle ZNŠOHS je zatím posledním přírůstkem mezi instituty umožňujícími překonat informační deficit. Oproti ostatním prostředkům je u zpřístupnění evidentní inspirace angloamerickým institutem *discovery* a procedura zpřístupnění je už na první pohled komplexnější než zbylé výše uvedené procesní prostředky. Pro vysvětlení ideových východisek této zvláštní procedury se nejprve tato část práce bude věnovat unijní úpravě, ze které zpřístupnění dokumentů a informací před podáním žaloby vychází, a následně bude představen mechanismus zpřístupnění dle ZNŠOHS s důrazem právě na specifika tohoto řízení oproti obecné úpravě OSŘ.

3.1 Zpřístupnění dokumentů v kontextu práva Evropské unie

3.1.1 Směrnice o náhradě škody

V kontextu překonávání informačního deficitu před zahájením řízení ve věci samé (tj. před podáním žaloby) je v právu Evropské unie zásadní zejména směrnice o náhradě škody, anglicky též zvaná jako *Damages Directive*. Cílem této směrnice je zefektivnit soukromoprávní vymáhání soutěžních norem a zároveň upravit vztah mezi veřejnoprávním a soukromoprávním vymáháním norem na ochranu práva hospodářské soutěže v případech porušení článku 101 a 102 Smlouvy o fungování Evropské unie (dále také jako SFEU) anebo vnitrostátních norem na ochranu hospodářské soutěže. Článek 101 SFEU vymezuje zakázané jednání soutěžitelů, co se týče jejich vzájemných dohod, rozhodnutí jejich sdružení a jednání ve shodě a článek 102 SFEU vymezuje zákaz zneužití dominantního postavení na vnitřním trhu nebo jeho části.

Rozsah působnosti směrnice je zvolen vzhledem k charakteru uvedených článků Smlouvy o fungování Evropské unie. SFEU, jako pramen primárního práva Evropské unie, byla deklarována jako součást veřejného pořádku, a má tak přímý účinek na osoby soukromého práva, kdy jim práva a povinnosti vznikají bezprostředně. Dle Listiny základních práv Evropské unie je třeba výkon takových práv účinně chránit soudními prostředky, a to dle zásad spravedlivého procesu. Tyto zásady musejí orgány Evropské unie i členských států aplikovat pokaždé, když provádějí unijní právo a bez výjimky i všechna práva zaručená právem EU.⁵¹ Účinného uplatňování práv jednotlivců nelze docílit, aniž by byly k dispozici účinné prostředky

---

⁵¹ Rozsudek Soudního dvora ze dne 15. května 1986, věc 222/84 – Johnston.

institucionalizované právní ochrany, zejména v podobě ochrany poskytované soudními orgány. Za účelem efektivního uplatňování subjektivních práv jednotlivců plynoucích ze zásad ochrany hospodářské soutěže se proto Evropská unie rozhodla sblížit a zefektivnit dostupné vnitrostátní prostředky soudní ochrany.

Směrnice o náhradě škody stanovuje členským státům povinnost zakomponovat do svých vnitrostátních právních řádů taková opatření, která umožní v odůvodněných situacích osobám soukromého práva domoci se na základě rozhodnutí soudu informací nebo dokumentů na jiné osobě soukromého nebo veřejného práva. Zejména pak na subjektu, respektive soutěžiteli, který svým jednáním způsobil jiným osobám škodu nebo jinou újmu v souvislosti s porušením norem hospodářské soutěže. V souladu se zásadou rovnosti zbraní mohou tuto proceduru využít obě strany sporu, žalobce i žalovaný.⁵²

Přestože procesní pravidla stanovená směrnicí mají relativně úzkou oblast působnosti, a to jen vymáhání náhrady škody způsobené zakázanou dohodou nebo zneužitím dominantního postavení, je tato směrnice významná z toho pohledu, že do právních řádů členských států přinesla procesní institut inspirovaný angloamerickým *discovery* (velmi podobný anglickému *pre-action disclosure*),⁵³ díky kterému může navrhovatel na kterékoliv osobě získat v zásadě jakýkoliv důkazní prostředek.

Skutečnost, že se tento institut objevuje v předpisu zaměřeném na zlepšení vymáhání soutěžních norem, není náhodou. Oblast soukromoprávního vymáhání soutěžního práva byla identifikována jako problematická, kdy z veřejné konzultace Evropské komise⁵⁴ vzešly závěry, že vnitrostátní předpisy týkající se dokazování v zásadě znemožňují subjektům poškozeným porušením soutěžních norem úspěšně žalovat škůdce. Jedním ze závěrů konzultace byla identifikace tří faktorů, které v této oblasti komplikují účinné vymáhání soutěžní škody. Prvním faktorem byla skutečnost, že spory v této oblasti jsou velmi komplikované, je nutné zohlednit mnoho informací, a rozhodování je tak závislé na mnoha skutkových okolnostech. Druhým identifikovaným faktorem byla častá a značná informační asymetrie mezi stranami sporu, kdy relevantní informace a potřebné důkazní prostředky jsou ve výlučné dispozici škůdce nebo třetí osoby. Třetím faktorem pak byly vysoké nároky na substantiaci skutkových tvrzení, kdy dle zjištění Evropské komise vnitrostátní právní úpravy v těchto případech kladly příliš velký důraz

---

⁵² Čl. 5 odst. 1 směrnice o náhradě škody.

⁵³ Srov. Civil Procedure Rules 1998 31.16.

⁵⁴ EVROPSKÁ KOMISE. Zelená kniha - Žaloby o náhradu škody způsobené porušením antimonopolních pravidel ES {SEK(2005) 1732}. Brusel, 19.12.2005. KOM/2005/0672 v konečném znění. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52005DC0672>

na určitost a podrobnost žalobcových tvrzení a na přesné označení relevantních důkazů, kterých se žalobce dovolává.⁵⁵

V návaznosti na tato zjištění bylo vyhodnoceno, že vhodným řešením problémů s dokazováním ve sporech o náhradu škody způsobenou porušením soutěžních norem bude, pokud členské státy přijmou úpravu umožňující vzájemné zpřístupnění důkazních prostředků. Evropská komise se však chtěla vyvarovat tomu, aby procedura zpřístupnění nepřiměřeně neprodložovala a neprodražovala řízení tím, že strany budou moci uplatňovat rozsáhlé návrhy na zpřístupnění bez řádného odůvodnění. Možnost vzájemného zpřístupnění tak byla podmíněna nařízením soudu, kterému má předcházet důkladné zvážení přiměřenosti a nezbytnosti, vzhledem k navrženému množství i obsahu dokumentů nebo jiných důkazních prostředků. Evropská komise se tak rozhodla zpracovat svůj návrh směrnice obsahující mechanismus pro zpřístupnění, aniž by tím přijala i nežádoucí průvodní jevy, které instituty typu *discovery* provází, např. extenzivní vyhledávání bezprostředně nesouvisejících informací pro účely jiných soudních sporů nebo vytváření tlaku na protistranu, aby pod časovou a finanční náročností vyhledání, zpracování a zpřístupnění informací přistoupila na mimosoudní dohodu (tzv. *discovery blackmail*).⁵⁶

3.1.2 Další směrnice Evropské unie

Procedura zpřístupnění dle směrnice o náhradě škody svou formou vychází z obdobného procesního institutu pro získání důkazních prostředků, který se objevil již ve směrnici o dodržování práv duševního vlastnictví.⁵⁷ Primárním cílem této směrnice však nebylo překonání informačního deficitu, ale efektivní zajištění zejména padělaného zboží.⁵⁸ Ustanovení směrnice o dodržování práv duševního vlastnictví totiž ve velké míře vycházejí z ujednání Dohody o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (*TRIPS Agreement*),

---

⁵⁵ EVROPSKÁ KOMISE. Commission staff working paper accompanying the White paper on damages actions for breach of the EC antitrust rules {COM(2008) 165 final} {SEC (2008) 405} {SEC (2008) 406}. Brussels, 2.4.2008. SEC/2008/0404 final. odst. 96. Dostupné z:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52008SC0404>

⁵⁶ EVROPSKÁ KOMISE. Commission staff working paper accompanying the White paper on damages actions for breach of the EC antitrust rules {COM(2008) 165 final} {SEC (2008) 405} {SEC (2008) 406}. Brussels, 2.4.2008. SEC/2008/0404 final. odst. 102–106. Dostupné z:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52008SC0404>

⁵⁷ EVROPSKÁ KOMISE. Bílá kniha o žalobách o náhradu škody způsobené porušením antimonopolních pravidel ES {SEK(2008) 404 SEK (2008) 405 SEK (2008) 406}. Brusel, 2.4.2008. KOM/2008/0165

v konečném znění. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52008DC0165>

⁵⁸ Oddíl 2 a 3 směrnice o dodržování práv duševního vlastnictví.

v případě zpřístupnění konkrétně z článků 43 a 47.⁵⁹ V základu stejným prostředkem se tak v rámci obou směrnic naplňují dva odlišné cíle.

Dalším platným unijním předpisem, kde se procedura zpřístupnění nachází, je směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/1828 ze dne 25. listopadu 2020 o zástupných žalobách na ochranu kolektivních zájmů spotřebitelů a o zrušení směrnice 2009/22/ES⁶⁰ (dále také jako směrnice o zástupných žalobách). Procedura zpřístupnění je opět obdobou procesních institutů ze dvou výše uvedených směrnic, nicméně je zde popsána o něco více stroze a v zásadě se odvolává na pravidla, týkající se zejména ochrany důvěrných informací a posouzení přiměřenosti obsažená v jiných předpisech. V zásadě tak umožňuje volnější pojetí transpozice a na rozdíl od předchozích dvou směrnic umožňuje, aby zpřístupnění nařídil vedle soudu i správní orgán.⁶¹ Směrnice o zástupných žalobách nebyla ke dni uzavření této práce v České republice doposud transponována.

3.1.3 Dílčí shrnutí

Díky unijním předpisům se tak v právních rádech členských států začínají objevovat komplexní procedury, které umožňují jedné straně sporu po té druhé (nebo i po třetí osobě) požadovat sdělení relevantních informací nebo poskytnutí důkazních prostředků. Jednotlivé úpravy obsažené ve směrnicích se od sebe liší, avšak v základě je mechanismus stejný – soud uloží zpřístupnění na základě návrhu, který je zdůvodněný přiměřeně dostupnými skutečnostmi a důkazy, které jako celek dostatečně podporují věrohodnost nároku navrhovatele. Při rozhodování soud zvažuje nezbytnost použití této procedury a posuzuje, zda by zpřístupnění nepřiměřeně nezatížilo povinnou osobu nebo zda navrhovatel proceduru nezneužívá. Jednotlivé směrnice mají sice jiné oblasti působnosti, ale všechny si kladou za cíl zefektivnit soukromoprávní vymáhání unijní i vnitrostátní právní úpravy pomocí sblížení norem procesního práva.

---

⁵⁹ EVROPSKÁ KOMISE. Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on measures and procedures to ensure the enforcement of intellectual property rights. Brussels, 30.1.2003. COM/2003/0046 final - COD 2003/0024. Dostupné z

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52003PC0046>.

⁶⁰ Při přípravě směrnice o náhradě škody se zvažovalo, zda by pro účely soukromoprávního vymáhání soutěžních norem měly být dostupné prostředky kolektivního uplatňování práv jednotlivců. K zařazení takových nástrojů do této směrnice však nakonec nedošlo. Srov. EVROPSKÁ KOMISE. Zelená kniha - Žaloby o náhradu škody způsobené porušením antimonopolních pravidel ES {SEK(2005) 1732}. Brusel, 19.12.2005. KOM/2005/0672 v konečném znění. s. 9. Dostupné z:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52005DC0672>

⁶¹ Čl. 18 směrnice o zástupných žalobách.

3.2 Fáze do rozhodnutí

Zákon o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže má stejnou působnost jako směrnice o náhradě škody, řízení o zpřístupnění tak lze použít jen v souvislosti s řízením o náhradě škody vzniklé v důsledku dohody soutěžitelů nebo zneužitím jejich dominantního postavení.⁶² ZNŠOHS je vůči OSŘ *lex specialis*, ustanovení OSŘ se použijí v rámci řízení o zpřístupnění subsidiárně. Řízení může předcházet meritornímu řízení o náhradě škody, nebo může být zahájeno i během něho.

Příslušným soudem je vždy ten soud, který by byl příslušný k meritornímu řízení o náhradě škody.⁶³ Z hlediska věcné příslušnosti je prvostupňovým soudem vždy krajský soud. Jeho příslušnost je dána pro všechny spory „o ochranu práv porušených nebo ohrožených nekalým soutěžním jednáním nebo nedovoleným omezením soutěže“⁶⁴ dle OSŘ i pro řízení o náhradě škody, která byla způsobena omezováním hospodářské soutěže dle ZNŠOHS.⁶⁵ Místní příslušnost se řídí obecnými principy dle ustanovení § 84 a násl. OSŘ. Díky subsidiárnímu použití OSŘ lze v rámci řízení o zpřístupnění dokumentů použít i všechny řádné a mimořádné opravné prostředky.

Řízení se zahajuje vždy na návrh a primárně probíhá bez nařízení jednání. Na rozdíl od ustanovení § 115a OSŘ není nutné, aby se účastníci práva na projednání vzdali nebo s písemným průběhem řízení souhlasili. Soud jednání nařídí jen v případech, kdy dle písemných podkladů rozhodnout nelze, tj. v případech, kdy se skutková tvrzení účastníků navzájem vylučují, nebo relevantní skutečnost je účastníkem bez patřičné opory pouze tvrzená.⁶⁶ V případě, že je jednání nařízeno, postupuje se tak, jako by se jednalo o jednání ve věci samé.

Po zahájení řízení soud vyrozumí příslušný soutěžní orgán, aby se ujistil, že nedojde ke vzájemnému maření soudních a správních řízení, neboť oboje řízení mohou probíhat souběžně, v některých fázích i bez vědomí dotčených subjektů. Soutěžní orgán se vyjadřuje i k otázce přiměřenosti nebo nezbytnosti daného návrhu a může tak tímto způsobem soudu sdělit své

---

⁶² § 1 ZNŠOHS.

⁶³ § 11 odst. 1 ZNŠOHS.

⁶⁴ § 9 odst. 2 písm. h) OSŘ.

⁶⁵ § 25 ZNŠOHS.

⁶⁶ SVOBODA, Karel. § 11 [Průběh řízení]. In: KRAMARÍK, Roman, MICHAL PETR, Karel SVOBODA, MARTIN SZTEFEK a JIŘÍ VALDHANS. Zákon o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže: Komentář [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-06-17]. ASPI_ID KO262_2017CZ. Dostupné v Systému ASPI. ISSN: 2336-517X.

stanovisko.⁶⁷ V pozdější fázi řízení⁶⁸ se soud obrací i na osobu, které má být povinnost uložena a případně na původce důkazního prostředku, který má být předmětem zpřístupnění.

3.2.1 Účastníci řízení

Řízení o zpřístupnění důkazního prostředku předcházející řízení ve věci samé může být zahájeno výhradně na návrh potenciálního žalobce ve věci samé. Aktivně legitimovaný je ten, kdo „s určitostí odpovídající dostupným skutečnostem osvědčí věrohodnost svého práva na náhradu škody způsobené omezováním hospodářské soutěže“,⁶⁹ tedy v terminologii hmotného práva domnělý poškozený, který by v řízení o náhradě škody způsobené omezováním hospodářské soutěže, tj. v řízení o věci samé, byl žalobcem. Pasivně legitimovaní jsou ti, kteří mají nebo měli pod svou kontrolou požadované dokumenty.

Účastníkem řízení o zpřístupnění je vždy ten, kdo by byl v meritorním řízení žalovaným (tj. škůdce), bez ohledu na to, zda mu má být v řízení o zpřístupnění dokumentů uložena povinnost dokumenty zpřístupnit.⁷⁰ V případech, kdy je osoba, které má být uložena povinnost odlišná od škůdce, půjde povětšinou o soutěžní orgán nebo o osobu, která je spolu se škůdcem součástí jednoho soutěžitele. Procesní strany v tomto řízení lze také označit jako navrhovatele a odpůrce.⁷¹

Kromě výše uvedených předpokladů zákon pro účastenství nestanovuje žádné další specifické požadavky nad rámec obecné úpravy v OSŘ.

Za podmínek § 18 může být navrhovatelem i domnělý škůdce. Zpřístupnění ale může navrhnout pouze v rámci řízení o věci samé, nebo pokud již bylo řízení předcházející řízení o věci samé zahájeno domnělým poškozeným. Takovému návrhu může být vyhověno, za stejných podmínek jako u návrhu domnělého poškozeného, v případě, že navrhovatel s určitostí odpovídající dostupným skutečnostem osvědčí, že je navrhované zpřístupnění dokumentů nutné pro jeho úspěch v meritorním řízení (pro procesní obranu nebo protinávrh). Míra přesvědčivosti a věrohodnosti tvrzení je tedy v případě návrhu domnělých poškozených i škůdců stejná, což je projevem zásady rovnosti stran.

Vzhledem k zaměření této práce na otázky spojené se zpřístupněním důkazních prostředků před zahájením řízení o věci samé je tato varianta řízení v práci zpracována jen okrajově, a pokud

---

⁶⁷ Čl. 6 odst. 11 směrnice o náhradě škody.

⁶⁸ MIKULÍKOVÁ, Lucie. Soukromoprávní vymáhání soutěžního práva v ČR: teorie a praxe. Praha: C.H. Beck, 2020. Beckova edice právní instituty. ISBN 9788074007910. s. 334.

⁶⁹ § 10 odst. 1 ZNŠOHS.

⁷⁰ § 11 odst. 2 ZNŠOHS.

⁷¹ PAVELKA, Tomáš. § 11 [Některá ustanovení o řízení]. In KINDL, Jirí. Zákon o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže: komentář. Praha: C.H. Beck, 2019. Beckovy komentáře. ISBN 9788074007286. s. 194.

není uvedeno jinak, týká se text řízení o zpřístupnění důkazního prostředku zahajovaného před řízením ve věci samé na návrh domnělého poškozeného.

3.2.2 Návrh na zpřístupnění dokumentů

Řízení o zpřístupnění dokumentů lze zahájit pouze na návrh. Navrhovatel se návrhem domáhá uložení povinnosti vydat tzv. dokumenty nebo sdělit informace o tom, kde se v danou chvíli nacházejí. Zákon používá legislativní zkratku dokumenty pro „*písemnosti nebo jiné prostředky, kterými lze zjistit stav věci*“,⁷² ve smyslu směrnice o náhradě škody se zpřístupnění může týkat všech druhů důkazních prostředků, které „*jsou přípustné u příslušného vnitrostátního soudu, zejména dokumenty a veškeré jiné předměty obsahující informace bez ohledu na nosič, na němž jsou tyto informace uloženy*“.⁷³ Specifikem zpřístupnění je oproti formám zajištění nebo ediční povinnosti skutečnost, že pojem dokumenty (dle anglického znění uvedené směrnice *evidence*) zahrnuje i takové dokumenty, které by, je-li to přiměřené, musela povinná osoba teprve vytvořit shromážděním nebo utříděním informací, poznatků nebo údajů.⁷⁴ Ucelený dokument tedy může vzniknout až po samotném podání návrhu, nebo dokonce až po uložení povinnosti zpřístupnění. Navrhovatel se zpřístupnění dokumentů může domáhat jen na tom, kdo takové dokumenty má v danou chvíli pod svou kontrolou. V případě, že je v danou chvíli pod svou kontrolou nemá, ale v minulosti měl, může se vůči němu navrhovatel domáhat sdělení, kde se tyto dokumenty aktuálně nacházejí. Zákon v souvislosti s tímto zavádí vyvratitelnou domněnku, jež spočívá v tom, že i ten, kdo si mohl z dokumentů v minulosti pořídit výpis, opis, kopii nebo se s jejich obsahem mohl seznámit některým jiným způsobem, měl tyto dokumenty pod svou kontrolou, a může mu tak být uložena povinnost sdělit, kde se dokumenty nacházejí.⁷⁵ Pro oba návrhy se zavádí souhrnné pojmenování návrh na zpřístupnění dokumentů.

Dalším specifikem zpřístupnění dokumentů je vymezení požadovaných dokumentů. Navrhovatel dle § 10 odst. 3 tak má učinit, co nejpřesněji, tak jak to odpovídá dostupným skutečnostem. Toto umožňuje navrhovateli formulovat petit i v případech, kdy není objektivně schopen jednoznačně označit dokumenty ke zpřístupnění, aniž by to samo o sobě mělo negativní dopad na formální posouzení petitu soudem.⁷⁶

---

⁷² § 10 odst. 1 písm. a) ZNŠOHS.

⁷³ Čl. 2 odst. 13 směrnice o náhradě škody.

⁷⁴ Rozsudek Soudního dvora ze dne 10. listopadu 2022, věc C-163/21 – PACCAR a další.

⁷⁵ § 10 ZNŠOHS.

⁷⁶ SVOBODA, Karel. § 10 [Zpřístupnění důkazního prostředku před zahájením řízení]. In: KRAMAŘÍK, Roman, Michal PETR, Karel SVOBODA, Martin SZTEFEK a Jiří VALDHANS. Zákon o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže: Komentář [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-06-17]. ASPI_ID KO262_2017CZ. Dostupné v Systému ASPI. ISSN: 2336-517X.

Navrhovatel dokumenty může vymežit jednotlivě ale i souborně na základě jejich společných vlastností.⁷⁷ Směrnice pracuje s pojmem *relevantní kategorie důkazů*, která by měla být vymezená na základě jednotlivých znaků s ohledem na přiměřeně dostupné skutečnosti, a to co možná nejpřesněji a nejúžeji.⁷⁸ Charakteristikou nebo jednotlivým znakem takové kategorie může být např. doba vzniku dokumentů, jejich obsah, předmět nebo povaha, tedy jakékoliv objektivní kritérium umožňující zařazení dokumentů do takové kategorie.⁷⁹

Kromě speciálního požadavku na co možná nejpřesnější označení dokumentů tak, jak to odpovídá dostupným skutečnostem, musí mít návrh zároveň všechny podstatné náležitosti podání, respektive návrhu na zahájení řízení ve věci samé, dle ustanovení § 42 a § 79 OSŘ.

Spolu s návrhem, respektive nejpozději v den, kdy byl návrh soudu podán, je navrhovatel povinen složit jistotu ve výši 100 000 Kč. Tato jistota slouží k zajištění náhrady škody nebo jiné újmy, které by mohly vzniknout v důsledku zpřístupnění dokumentů⁸⁰ a je obdobou k jistotě, která se skládá i v případech předběžných opatření dle § 75b a § 78d OSŘ. Jistota má kromě zajišťovací funkce plnit i funkci preventivní,⁸¹ má se jí předcházet tomu, aby navrhovatel prostřednictvím zpřístupnění tzv. lovil potenciálně konkurenčně významné informace a má odrazovat i od zřejmě bezúspěšných návrhů. V závislosti na okolnostech konkrétního případu, může soud vyzvat navrhovatele, aby k jistotě složil doplatek, aby celková výše jistoty stačila k pokrytí možné škody. Při stanovení výše doplatku je předseda senátu ve své úvaze veden zájmem osoby povinné dokumenty zpřístupnit i přiměřeností doplatku tak, aby nedošlo k nepřiměřenému ztížení přístupu k dokumentům, které by vyústilo neadekvátním omezením při uplatňování práva na náhradu škody.⁸² Oproti dosavadní komentářové literatuře dospěl Vrchní soud v Praze k tomu názoru, že navrhovatele lze osvobodit od složení jistoty, pokud by její složení představovalo výraznou překážkou pro uplatnění jeho práv na zpřístupnění dokumentů.⁸³ Soud tak analogicky aplikoval ustanovení o prominutí zaplacení jistoty v řízení o předběžném opatření.⁸⁴

---

⁷⁷ § 10 ZNŠOHS.

⁷⁸ Čl. 5 odst. 2 směrnice o náhradě škody.

⁷⁹ MIKULÍKOVÁ, Lucie. Soukromoprávní vymáhání soutěžního práva v ČR: teorie a praxe. Praha: C.H. Beck, 2020. Beckova edice právní instituty. ISBN 9788074007910. s. 331.

⁸⁰ § 12 ZNŠOHS.

⁸¹ VLÁDA. Důvodová zpráva k zákonu o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže a o změně zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů (zákon o ochraně hospodářské soutěže), ve znění pozdějších předpisů (zákon o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže). Praha, 23.11.2016. s. 66. Dostupné z: <https://odok.cz/portal/services/download/attachment/KORNAGELFTDQ/>

⁸² Tamtéž.

⁸³ Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 28. června 2022, sp. zn. 3 Cmo 161/2021.

⁸⁴ § 75b odst. 3 písm. d) OSŘ.

Jistota se navrhovateli vrací po právní moci usnesení o odmítnutí, zamítnutí nebo zastavení řízení. Jestliže ale soud navrhovateli vyhověl, může mu jistota být vrácena až poté, co uplyne šestiměsíční lhůta k podání žaloby na náhradu škody nebo jiné újmy vzniklé zpřístupněním dokumentů nebo i dříve, pokud soud v řízení o náhradě této škody rozhodl v tom smyslu, že se jistota na uspokojení nároků poškozených nepoužije.⁸⁵

3.3 Materiální předpoklady pro zpřístupnění dokumentů

Navrhovatel, potenciální poškozený, pro úspěch v řízení o zpřístupnění dokumentů musí dle § 10 odst. 1 osvědčit s určitostí odpovídající dostupným skutečnostem věrohodnost svého práva na náhradu škody. Aby bylo možné se vyjádřit k věrohodnosti nároku na náhradu škody, je nejprve nezbytné vyjádřit se k věrohodnosti existence protiprávního činu – porušení soutěžního práva. Pavelka v této souvislosti uvádí, že by navrhovatel – domnělý poškozený, měl formulovat tzv. teorii újmy, jež bude odpovídat tvrzenému porušení soutěžního práva. Navrhovatel by tak měl kvalifikovat protiprávní jednání, popsat jeho vliv na hospodářskou soutěž, a i na něho samotného.⁸⁶

To, co by bylo v meritorním řízení o náhradě škody nutné žalobcem pro jeho úspěch ve věci prokázat: že došlo k porušení soutěžního práva, že byl tímto porušením dotčen, že mu takto vznikla škoda a že mezi vznikem škody a porušením zákonné povinnosti je příčinná souvislost, postačí v řízení o zpřístupnění dokumentů věrohodně osvědčit.⁸⁷

Návrh je zároveň posuzován co do jeho nezbytnosti a přiměřenosti. Úspěch navrhovatele tak závisí na tom, zda je jeho návrh na zpřístupnění dokumentů, nebo jeho obsah, v kontextu potenciálního meritorního řízení o náhradě škody, opravdu nezbytný a zároveň vzhledem k zájmům jednotlivých aktérů i přiměřený.

3.3.1 Osvědčení věrohodnosti

Ve sporech plynoucích z porušení soutěžních norem je pravděpodobné, že mezi účastníky řízení je informační asymetrie⁸⁸ způsobená tím, že škůdce bude zpravidla, s ohledem na povahu věci, silnější stranou než poškozený,⁸⁹ který nemusí mít objektivní možnost si důkazy pro své

---

⁸⁵ § 12 odst. 4 ZNŠOHS.

⁸⁶ PAVELKA, Tomáš. § 10 [Návrh na zpřístupnění dokumentů]. In KINDL, Jiří. Zákon o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže: komentář. Praha: C.H. Beck, 2019. Beckovy komentáře. ISBN 9788074007286. s. 186–187.

⁸⁷ Zavinění se dle § 2911 OZ presumuje v podobě nedbalosti.

⁸⁸ Rec. 15 směrnice o náhradě škody.

⁸⁹ VLÁDA. Důvodová zpráva k zákonu o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže a o změně zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů (zákon o ochraně hospodářské

tvzení opatřit svými silami. Stejně tak platí, že škůdce, tedy osoba, která se protiprávního jednání dopustila nebo protiprávní stav udržuje, bude mít logicky více informací o skutečných dopadech svého jednání, a dokonce může být jedinou osobou, která takovými informacemi disponuje.⁹⁰ Existence informační asymetrie je reflektována hned ve dvou rovinách, a to v samotné existenci institutu zpřístupnění dokumentů, který sám o sobě je nástrojem pro nápravu stavu, kdy se navrhovatel potýká s jím nezaviněným informačním deficitem, tak i v požadavcích na úspěšné uplatnění návrhu na zpřístupnění dokumentů.

Poškozený v některých případech nemusí mít dostatek informací pro úspěšné uplatnění svého nároku, například nemá jistotu, že vznik škody způsobil soutěžitel porušením právních norem, nebo naopak má jistotu, že soutěžitel normy porušil, ale nemá informace, dle kterých by byl schopen kvantifikovat vzniklou škodu. V obou případech takový informační deficit může mít negativní vliv na schopnost poškozeného zformulovat jeho žalobní nárok.

Žalobní nárok obsažený v petitu žaloby musí žalobce náležitě vyjádřit,⁹¹ tak aby petit byl absolutně určitý, prostý vad v podobě nepřesnosti, nesrozumitelnosti nebo neurčitosti.⁹² Jedině takto jednoznačně formulovaný petit totiž může zajistit, že v něm obsaženou povinnost bude možné v případě nutnosti vykonat v rámci výkonu rozhodnutí nebo exekuce,⁹³ kdy výkonem je pověřena třetí osoba, doposud nijak nezapojená do průběhu řízení a neznalá bližších vztahů (původních práv a povinností) mezi účastníky.⁹⁴ Z tohoto důvodu směrnice o náhradě škody ve svém čl. 5 ukládá členským státům povinnost přijmout takovou právní úpravu, jež umožní navrhovateli pro účely řízení o náhradě škody získat od odpůrce (samotného škůdce nebo třetí osoby) podklady potvrzující jím tvrzené skutečnosti, a to navíc při splnění měkkých požadavků, což ve svém celku zabraňuje tomu, aby byla navrhovateli odepřena soudní ochrana.⁹⁵

S věrohodným osvědčením pracuje OSŘ v rámci úpravy předběžného opatření⁹⁶ a zajištění předmětu důkazního prostředku ve věcech týkajících se práv z duševního vlastnictví,⁹⁷ obdobně tak v ZNŠOHS se úspěch návrhu na zpřístupnění odvíjí od toho, zda navrhovatelovo skutkové

---

soutěže), ve znění pozdějších předpisů (zákon o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže). Praha,

23.11.2016. s. 64. Dostupné z: <https://odok.cz/portal/services/download/attachment/KORNAGELFTDO/>

⁹⁰ SVOBODA, Karel. Dokazování. Praha: ASPI, 2009. Právní monografie (ASPI). ISBN 9788073574147. s.102

⁹¹ WINTEROVÁ, Alena. Občanskoprávní (civilní) žaloba. In WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ.

Civilní právo procesní. 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018. Student (Leges). ISBN 9788075022981. s. 196.

⁹² SVOBODA, Karel. Nové instituty českého civilního procesu. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 9788073577223. s. 98.

⁹³ Nález Ústavního soudu ze dne 1. září 1998, sp. zn. I. ÚS 233/97.

⁹⁴ SVOBODA, Karel. Nové instituty českého civilního procesu. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 9788073577223. s. 98.

⁹⁵ Rec. 4 a 14 směrnice o náhradě škody.

⁹⁶ § 75c odst. 1 OSŘ.

⁹⁷ § 78b odst. 1 OSŘ.

tvrzení dostatečně podporuje věrohodnost existence jeho práva na náhradu škody, přičemž postačí, když se navrhovatel odvolá na jemu známé skutečnosti.⁹⁸ Na navrhovatele tak není kladen nárok, aby jeho návrh byl podpořen objektivně známými skutečnostmi, což je v souladu s funkcí řízení samotného, neboť tímto řízením se navrhovatel má k objektivně známým skutečnostem teprve dostat.⁹⁹ Vyšší nároky kladené na navrhovatele by tak představovaly nepřiměřenou překážku a fakticky by vyprazdňovaly účel a funkci řízení o zpřístupnění dokumentů.

Osvědčení teorie chápe v tom smyslu, že tvrzený nárok nemusí být navrhovatelem bez pochyb prokázán, ale postačí, že se jeví vzhledem k okolnostem jako pravděpodobný, přičemž takto není třeba osvědčovat všechny rozhodné skutečnosti, ale pouze ty hlavní.¹⁰⁰ Slovy Vrchního soudu v Praze: „Není zapotřebí, aby veškerá tvrzení navrhovatele byla osvědčena; postačí, když je dostatečně osvědčeno, že je s velkou pravděpodobností dán nárok žalobce z titulu ochrany proti jednání nekalé soutěže.“¹⁰¹

Věrohodnost osvědčení se tedy odvíjí od míry pravděpodobnosti skutkových tvrzení navrhovatele, kdy pro takové osvědčení je dostatečná nižší míra pravděpodobnosti, než by byla nutná pro prokázání stejných skutkových tvrzení. Při posuzování věrohodnosti není třeba plného vnitřního přesvědčení soudce, tedy není třeba, aby pravděpodobnost dosahovala hranic jistoty. Nižší míra je však přijatelná jen v procesních (nemeritorních) situacích, např. předběžné povahy. Opačně tomu má být v případě řízení ve věci samé, kdy má soud za skutečnost prokázanou považovat jen takovou, které dle svého vnitřního přesvědčení svobodně přizná vysokou hodnotu pravděpodobnosti prakticky odpovídající jistotě, jinými slovy považuje takovou skutečnost za pravdivou.¹⁰²

K osvědčení dochází, pokud soud dojde k tomu, že skutečnosti jsou spíše pravdivé než nepravdivé, avšak mimořádně, když to odůvodňují okolnosti a „*deficit informací je ze své podstaty hluboký, nezávinný a nepřeklenutelný, a majetková újma, která navrhovateli možná vzniká, může být mimořádně tíživá*“, může soud skutečnosti osvědčit jen na základě toho, že jsou reálně možné.¹⁰³

---

⁹⁸ Čl. 5 směrnice o náhradě škody.

⁹⁹ PIPKOVÁ, Petra Joanna. Nová úprava náhrady škody z protisoutěžních jednání II.: Přístup k důkazním prostředkům. Obchodněprávní revue, 2018, č. 1, s. 1–8.

¹⁰⁰ WINTEROVÁ, Alena. § 75c. In ŠKÁROVÁ, Marta. Občanský soudní řád s vysvětlivkami a judikaturou. Praha: Linde, 2009. ISBN 9788072017690. s. 137.

¹⁰¹ Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 12. září 1994, sp. zn. 3 Cmo 143/94.

¹⁰² MACUR, Josef. Postmodernismus a zjišťování skutkového stavu v civilním soudním řízení. Brno: Masarykova univerzita, 2001. ISBN 8021025395. s. 166–171.

¹⁰³ SVOBODA, Karel. § 10 [Zpřístupnění důkazního prostředku před zahájením řízení]. In: KRAMAŘÍK, Roman, Michal PETR, Karel SVOBODA, Martin SZTEFEK a Jiří VALDHANS. Zákon o náhradě škody

Soud tedy rozhoduje s jistou mírou nejistoty, a je srozuměn s tím, že skutková zjištění, která má v danou chvíli k dispozici, se v rámci meritorního řízení mohou změnit. Zároveň v danou chvíli soud poměřuje mezi zájmem navrhovatele a zájmem potenciální povinné osoby a odhaduje pravděpodobnost jeho úspěchu ve věci samé, respektive posuzuje, zda skutková tvrzení navrhovatele nejsou zjevně nedůvodná.¹⁰⁴

§ 10 odst. 1 ZNŠOHS stanovuje, že osvědčení má být podloženo dostupnými skutečnostmi, dle čl. 5 směrnice o náhradě škody by mělo jít o skutečnosti přiměřeně dostupné, respektive obvykle¹⁰⁵ dostupné, zřejmě v poměru k „běžné“ situaci poškozeného trpícího informačním deficitem.¹⁰⁶ Navrhovatel tak sice musí vyvinout aktivitu k samostatnému obstarání podkladů podporujících jeho tvrzení, avšak nároky na kvalitu i kvantitu jsou nižší, než by tomu bylo v případě řízení ve věci samé.

V kontextu toho, že soukromoprávní vymáhání soutěžního práva stojí vedle veřejnoprávního vymáhání, Mikulíková zastává názor, že pro úspěšné osvědčení věrohodnosti porušení soutěžního práva by mělo navrhovateli postačit, že předloží stejnou kvalitu a rozsah informací, dle nichž by za běžných okolností Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (dále také jako ÚOHS), nebo jiný příslušný soutěžní orgán, začal jeho podnět prověřovat. Požadovat po navrhovateli větší rozsah nebo vyšší kvalitu informací, např. srovnatelnou s informacemi, které by musel ÚOHS nashromáždit pro zahájení správního řízení (nebo pro místní šetření), by dle ní byl opět disproportionální, a takový postup by dle ní navrhovateli znemožnil efektivně realizovat své právo na náhradu škody.¹⁰⁷

Lze shrnout, že tvrzení navrhovatele musí zahrnovat vyličení skutečností, ze kterých lze dovodit, že k soutěžnímu deliktu došlo, a že tento měl dopad na majetkovou sféru navrhovatele. Soud při posouzení jeho tvrzení nemusí být zcela přesvědčen o pravdivosti, ale existence nároku na náhradu škody by měla být dostatečně pravděpodobná, tedy návrh by neměl být zjevně nedůvodný.¹⁰⁸

Navrhovatel v konkrétních případech může využít i toho, že se jednáním soutěžitele již zabýval soutěžní orgán a navrhovatel může odkázat na pravomocné rozhodnutí, ve kterém je

---

v oblasti hospodářské soutěže: Komentář [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-06-17]. ASPI_ID KO262_2017CZ. Dostupné v Systému ASPI. ISSN: 2336-517X.

¹⁰⁴ SVOBODA, Karel. Dokazování. Praha: ASPI, 2009. Právní monografie (ASPI). ISBN 9788073574147. s. 136 a 141.

¹⁰⁵ Rec. 16 směrnice o náhradě škody.

¹⁰⁶ PAVELKA, Tomáš. § 10 [Návrh na zpřístupnění dokumentů]. In KINDL, Jirí. Zákon o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže: komentář. Praha: C.H. Beck, 2019. Beckovy komentáře. ISBN 9788074007286. s. 186.

¹⁰⁷ MIKULÍKOVÁ, Lucie. Soukromoprávní vymáhání soutěžního práva v ČR: teorie a praxe. Praha: C.H. Beck, 2020. Beckova edice právní instituty. ISBN 9788074007910. s. 335–338.

¹⁰⁸ Srov. 2.2.1 a 2.2.2.

deklarována protiprávnost takového jednání.¹⁰⁹ V některých případech však z rozhodnutí nemusejí být relevantní informace patrné, např. když jsou řízení ukončena narovnáním.¹¹⁰

Civilní soudy jsou v řízení o náhradě škody vázány rozhodnutími jiných soudů i rozhodnutími ÚOHS a Evropské komise, co do skutečnosti, že došlo k omezování hospodářské soutěže a kdo se omezování dopustil. Tato vázanost se ale projevuje i v řízení o zpřístupnění dokumentů, a usnadňuje tak navrhovateli jeho osvědčení. V případě, že obdobné rozhodnutí o tom, že došlo k omezování hospodářské soutěže a kdo se ho dopustil, vydal soutěžní orgán jiného členského státu EU, soud tímto rozhodnutím není vázán, ale rozhodnutí konstituuje vyvratitelnou domněnku,¹¹¹ což také může navrhovatel využít ke svému prospěchu.

Navrhovatel může těžit i z dalších vyvratitelných domněnek. V meritorním řízení i v řízení o zpřístupnění dokumentů se pro prokázání subjektivní odpovědnosti škůdce využije domněnka nedbalosti dle § 2911 občanského zákoníku (dále také jako OZ), kdy se zavinění presumuje.¹¹² Stejně tak se presumuje vznik škody v případě, že k porušení soutěžních norem došlo ve formě uzavření kartelové dohody,¹¹³ dle definice v § 2 odst. 1 písm. e) ZNŠOHS.

3.3.2 Nezbytnost

Dalším předpokladem pro úspěch návrhu na zpřístupnění dokumentů je posouzení nezbytnosti použití tohoto procesního institutu jako takového, a zároveň posouzení nezbytnosti zpřístupnění konkrétních navržených dokumentů.

Kontinentální právní kultura mimo jiné vychází z myšlenky, že opatření nutných informací a důkazů představuje břemeno toho, kdo chce v rámci civilního řízení dosáhnout, nebo v jehož zájmu má být dosaženo, změny dosavadních poměrů. Z toho důvodu, že žalobce vyvolává soudní spor a narušuje tak stav smíru, by to dle zásad kontinentálního právního systému měl být právě on, kdo zásadně nese povinnost dokázat svá tvrzení. Naopak žalovaný by měl být dle těchto zásad (zejména zásady kontradiktornosti) vystaven minimálním zásahům do své sféry a břemeno dokazování, respektive povinnost objasňování skutkového stavu, by mu mělo náležet jen v krajních, výjimečných případech.¹¹⁴

---

¹⁰⁹ MIKULÍKOVÁ, Lucie. Soukromoprávní vymáhání soutěžního práva v ČR: teorie a praxe. Praha: C.H. Beck, 2020. Beckova edice právní instituty. ISBN 9788074007910. s. 335–338.

¹¹⁰ PIPKOVÁ, Petra Joanna. Nová úprava náhrady škody z protisoutěžních jednání II.: Přístup k důkazním prostředkům. Obchodněprávní revue, 2018, č. 1, s. 1–8.

¹¹¹ § 27 ZNŠOHS.

¹¹² PIPKOVÁ, Petra Joanna. Nová úprava náhrady škody z protisoutěžních jednání II.: Přístup k důkazním prostředkům. Obchodněprávní revue, 2018, č. 1, s. 1–8.

¹¹³ § 3 ZNŠOHS.

¹¹⁴ MACUR, Josef. Kompenzace informačního deficitu procesní strany v civilním soudním sporu. Brno: Masarykova univerzita, 2000. ISBN 8021022760. s. 252–253.

Dle těchto předpokladů je tak především rolí účastníků samotných, aby si potřebné podklady opatřovali sami, svým vlastním úsilím. Přikročení k využití institutu zpřístupnění dokumentů by tak měla předcházet snaha poškozeného zajistit si potřebné podklady svým přičiněním, s ohledem na rozsah takto dosažitelných podkladů a také s ohledem na schopnosti a možnosti tohoto poškozeného.

Přestože právní úprava počítá s tím, že poškozený bude často slabší stranou než škůdce, a cílem tak je i přes toto nerovné postavení umožnit poškozenému efektivně uplatňovat své škodní nároky, zároveň je třeba brát v potaz i obecné zásady civilního procesu, včetně zásady nestrannosti soudu. Ten by tak neměl v řízení zvýhodňovat jednu stranu a neměl by stranám bezdůvodně ulehčovat plnění jejich procesních povinností, zejména povinnosti tvrzení a důkazní.

Excesivní zásahy soudu by byly v rozporu i se zásadou rovnosti zbraní, a vychylovaly by procesní postavení jednotlivých účastníků. Zároveň si princip rovnosti zbraní žádá, aby soud umožnil účastníkovi překlenout „nevyváženou nevýhodu“, v tomto případě informační deficit, se kterou se účastník potýká bez svého zavinění. Soud může takto zasáhnout v případě, kdy je přesvědčen, že se navrhovatel potýká s informačním deficitem, který si nezavinil, který není schopen překonat svými vlastními silami, a který mu zabraňuje efektivně prosazovat jeho nárok na náhradu škody. Soud tedy nejprve zkoumá, zda navrhovatel skutečně trpí informačním deficitem, a pokud ano, proč tomu tak je. Zejména tak zjišťuje, co nebo kdo informační deficit způsobil, a zda by jej navrhovatel nemohl překlenout svou vlastní aktivitou. Závěrem soud zkoumá, jestli je vůbec možné takový informační deficit překlenout, zda by byla povinná osoba schopna potřebné podklady zajistit. Navrhovateli tak nemůže být vyhověno, je-li jeho návrh na zpřístupnění dokumentů svévolný, nebo by zřejmě nevedl k úspěšnému překlenutí jeho informačního deficitu.¹¹⁵ Hranici mezi tím, kdy soud svou aktivitou vychyluje rovnost stran, nebo naopak tuto rovnost obnovuje, tak určuje (ne)překonatelnost informačního deficitu vlastní aktivitou navrhovatele.

Použití zpřístupnění dokumentů by s ohledem na nutnou faktickou nezbytnost mělo být výjimečné. Dle Svobody, by v případech, kdy je to možné, měl účastník, respektive soud, využít k překlenutí informačního deficitu jiných méně invazivních prostředků, např. vysvětlovací povinnost strany nezatížené důkazním břemenem.¹¹⁶ Zde se však nabízí

---

¹¹⁵ SVOBODA, Karel. Dokazování. Praha: ASPI, 2009. Právní monografie (ASPI). ISBN 9788073574147. s. 108–111.

¹¹⁶ SVOBODA, Karel. § 10 [Zpřístupnění důkazního prostředku před zahájením řízení]. In: KRAMÁŘÍK, Roman, Michal PETR, Karel SVOBODA, Martin SZTEFEK a Jiří VALDHANS. Zákon o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže: Komentář [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-06-17]. ASPI_ID

podotknout, že zpřístupnění dokumentů je v ZNŠOHS procesním institutem stvořeným na míru překonávání informačního deficitu v oblasti náhrady škody v oblasti hospodářské soutěže¹¹⁷ a jeho součástí jsou i pojistky proti jeho zneužití,¹¹⁸ které u jiných prostředků nejsou anebo nemusí být natolik účinné. Odpůrci s přihlédnutím ke konkrétnímu případu tak zpřístupnění dokumentů může poskytovat vyšší míru ochrany jeho zájmů, než by tomu bylo u jiných, domněle méně invazivních, prostředků.

V případě, že soud dospěje k názoru, že je řízení samo o sobě nezbytné, přistoupí k posouzení, zda konkrétní požadované informace nebo dokumenty jsou nezbytné pro úspěšné uplatnění škodního nároku v řízení o věci samé. Zpřístupnění by mělo být omezeno jen na to, co je „*striktně relevantní, přiměřené a nezbytné, [soudy] musí postupovat tak, aby rozhodnutí o zpřístupnění důkazů nepatříčně nezasahovalo do probíhajícího šetření vedeného orgánem pro hospodářskou soutěž v souvislosti s porušením práva hospodářské soutěže. Tyto soudy tedy musí provést náročné posouzení jim předložené žádosti z hlediska relevance požadovaných důkazů, vztahu mezi těmito důkazy a uplatněným nárokem na náhradu škody, dostatečné míry přesnosti těchto důkazů a jejich přiměřenosti*“.¹¹⁹ Soud tak posuzuje relevanci takových informací a dokumentů, tedy zda jsou tyto informace nebo dokumenty schopné překlenout informační deficit a v meritorním řízení podpořit žalobcova skutková tvrzení.¹²⁰ Nezbytnost těchto podkladů bude záviset na jejich užitečnosti a v případě, že jejich potenciální zpřístupnění by nemělo žádný význam pro uplatnění nároku navrhovatele v meritorním řízení, tj. navrhovatel by se mohl úspěšně domáhat svých práv, aniž by se býval s takovými dokumenty, respektive s informacemi v nich obsaženými seznámil, nebo naopak získání takových informací by nijak nepřispělo jeho situaci, měly by být soudem shledány zbytečnými.

Cílem právní úpravy není poskytnout navrhovateli veškeré existující dokumenty a dostupné informace, bez ohledu na jejich využití v řízení o věci samé, ale naopak. Navrhovatel má získat pouze takové minimum informací, díky kterým úspěšně překoná svůj stav informační nouze. Není žádoucí, aby navrhovatel získával na základě příliš širokých nebo vágně specifikovaných

---

KO262_2017CZ. Dostupné v Systému ASPI. ISSN: 2336-517X. Nebo SVOBODA, Karel. K. „lovení důkazů“ ve sporech o ochranu hospodářské soutěže. *Obchodněprávní revue*, 2015, č. 6, s. 161–164.

¹¹⁷ Srov. MIKULÍKOVÁ, Lucie. *Soukromoprávní vymáhání soutěžního práva v ČR: teorie a praxe*. Praha: C.H. Beck, 2020. Beckova edice právní instituty. ISBN 9788074007910. s. 339.

¹¹⁸ Viz 3.4.2 a 3.5.2.

¹¹⁹ Rozsudek Soudního dvora ze dne 12. ledna 2023, věc C-57/21 – Regiojet.

¹²⁰ PAVELKA, Tomáš. § 10 [Návrh na zpřístupnění dokumentů]. In KINDL, Jirí. *Zákon o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2019. Beckovy komentáře. ISBN 9788074007286. s. 189.

návrhů velký rozsah pro meritorní řízení irelevantních informací o soutěžiteli, nebo o postupech soutěžních orgánů, neboť by takové lovení údajů bylo zjevným zneužitím práva.¹²¹

3.3.3 Přiměřenost

Posledním zmíněným předpokladem pro úspěch navrhovatele v řízení o zpřístupnění dokumentů, který se vztahuje k vlastnímu posouzení obsahu návrhu na zpřístupnění dokumentů, je přiměřenost takového návrhu. Přiměřenost úzce souvisí s nezbytností návrhu, a spolu tak limitují nedůvodné lovení důkazů. ZNŠOHS přitom tyto termíny ještě spolu s pojmem *potřeba* mnohdy vzájemně zaměňuje,¹²² což v teorii může způsobovat pojmoslovné potíže, zvláště při použití těchto výrazů i ve směrnici o náhradě škody.¹²³ Nicméně, přiměřenost lze v kontextu tohoto řízení chápat ve dvou odlišných významech.¹²⁴ Prvně se přiměřeností soud zabývá v souvislosti se samotným návrhem na zpřístupnění dokumentů.¹²⁵ V pozdější fázi řízení, tj. ve chvíli, kdy již posouzením věrohodnosti nároku a nezbytnosti a přiměřenosti navrženého řízení došel k tomu, že takovému návrhu v jeho podstatě vyhoví, musí určit rozsah důkazních prostředků, které mají být zpřístupněny tak, aby byla zachována ochrana tajných nebo důvěrných informací.¹²⁶ Jako praktickou pomůcku pro vnitrostátní soudy členských států vydala Evropská komise sdělení o ochraně důvěrných informací¹²⁷ (dále také jako sdělení o ochraně důvěrných informací), které shrnuje faktory, které by měl soud brát v potaz při stanovení vhodného opatření pro ochranu důvěrných a tajných informací, včetně příkladů takových vhodných opatření.¹²⁸

K otázce přiměřenosti návrhu soud posuzuje, zda je ve vztahu k řízení ve věci samé uložení povinnosti zveřejnit dokumenty proporcionální, tedy zda by vyhovění takovému návrhu za okolností daných konkrétním případem nebylo v nepoměru, a zda by uložení takové povinnosti domnělému škůdci nebo třetí osobě nepředstavovalo nepřiměřený zásah do jejich práv.¹²⁹ Stejně tak by soud měl posoudit, zda lze po povinné osobě spravedlivě požadovat, aby

¹²¹ Rec. 23 směrnice o náhradě škody.

¹²² § 10 a 14 ZNŠOHS.

¹²³ PAVELKA, Tomáš. § 10 [Návrh na zpřístupnění dokumentů]. In KINDL, Jirí. Zákon o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže: komentář. Praha: C.H. Beck, 2019. Beckovy komentáře. ISBN 9788074007286 s. 188.

¹²⁴ PIPKOVÁ, Petra Joanna. Nová úprava náhrady škody z protisoutěžních jednání II.: Přístup k důkazním prostředkům. Obchodněprávní revue, 2018, č. 1, s. 1–8.

¹²⁵ § 10 odst. 1, § 14 odst. 2 písm. a) a b) a § 17 ZNŠOHS.

¹²⁶ § 14 odst. 2 písm. c), odst. 4 a § 15 a 16 ZNŠOHS.

¹²⁷ EVROPSKÁ KOMISE. Sdělení o ochraně důvěrných informací vnitrostátními soudy v řízeních týkajících se soukromoprávního prosazování právních předpisů EU v oblasti hospodářské soutěže 2020/C 242/01. Brusel, 22.7.2020. C/2020/4829. Dostupné z:

[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52020XC0722\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52020XC0722(01))

¹²⁸ Viz 3.4.2.3.

¹²⁹ Čl. 5 odst. 2 směrnice o náhradě škody.

dokumenty nebo informace poskytla zejména s ohledem na jejich požadované množství, rozsah, ale i formát. Při posuzování by měl soud vzít v potaz, že vyhledání, shromáždění a případné uspořádání požadovaných informací může být časově i finančně náročné, a i vzhledem k možnostem (např. dostatečný počet personálu) povinné osoby by tak mohlo být uložení takové povinnosti nepřiměřenou zátěží. Finanční náročnost (nebo personální, která je ve své podstatě také finanční náročností) by však automaticky neměla vést k odmítnutí návrhu, zúžení rozsahu nebo jiné modifikaci, na místo toho by soud mohl vyzvat navrhovatele ke složení zálohy na náklady důkazů dle § 141 OSŘ.¹³⁰

3.4 Rozhodnutí o uložení povinnosti

3.4.1 Obsah rozhodnutí

Předseda senátu v řízení o zpřístupnění dokumentů rozhoduje vždy usnesením,¹³¹ a to jak v meritu věci (vyhovění nebo zamítnutí návrhu) tak i nemeritorně. V případě, že soud neshledá důvody, pro které by měl být návrh odmítnut, ani nenastanou okolnosti, pro které by mělo být řízení zastaveno, přistoupí soud k rozhodování, zda má být návrhu vyhověno či ne. Z materiálního hlediska je úspěšnost návrhu podmíněna kumulativním splněním následujících podmínek. Navrhovatel s určitostí odpovídající dostupným skutečnostem osvědčí věrohodnost toho, že mu svědčí právo na náhradu škody, která byla zapříčiněna omezováním hospodářské soutěže (ve smyslu zákona i směrnice pouze dohodou soutěžitelů nebo zneužitím dominantního postavení soutěžitelů), zpřístupnění je přitom nezbytné k uplatnění navrhovatelem tvrzeného práva a zároveň zpřístupnění je přiměřené pro uplatnění tvrzeného práva.¹³² Soud tak posuzuje samotnou existenci tvrzeného nároku na náhradu škody a nutnost a přiměřenost zpřístupnění požadovaného rozsahu dokumentů ve vztahu k řízení o náhradě škody. Úvaha soudu o přiměřenosti tak bude teoreticky probíhat ve dvou fázích, nejdříve ve vztahu k vyhovění nebo zamítnutí návrhu, podruhé při určování způsobu, jakým má být povinnost splněna. Soud tak může návrh v rozsahu, ve kterém ho považuje za nepřiměřený, zamítnout a v jeho zbytku mu vyhovět, a dále může přijmout vhodná opatření pro ochranu zpřístupňovaných dokumentů. Obsahem usnesení o vyhovění návrhu navrhovatele je uložení povinnosti povinné osobě, aby v soudem stanovené lhůtě splnila svou povinnost dané dokumenty v přiměřeném rozsahu zpřístupnit, nebo sdělit, kde se dané dokumenty nachází. V případě, že se zpřístupňují

---

¹³⁰ MIKULÍKOVÁ, Lucie. Soukromoprávní vymáhání soutěžního práva v ČR: teorie a praxe. Praha: C.H. Beck, 2020. Beckova edice právní instituty. ISBN 9788074007910. s. 340–341.

¹³¹ § 167 odst. 1 OSŘ a § 14 odst. 1 ZNŠOHS.

¹³² § 10 odst. 1 ZNŠOHS.

informace podléhající tajemství, usnesení obsahuje i povinnost tyto informace chránit tak, aby nedošlo k jejich neoprávněnému šíření nebo zpřístupnění dalším osobám. Rozsah i způsob splnění povinnosti, případně opatření k ochraně informací, jsou uvedeny v rozhodnutí.

3.4.2 Omezení zpřístupnění

Dokumenty mají být zpřístupňovány v přiměřeném rozsahu tak, aby byly šetřeny zájmy dotčených osob a předcházelo se extenzivnímu vyhledávání informací, které bezprostředně s řízením o náhradě škody nesouvisí. Informace nad to mohou být chráněné např. obchodním nebo bankovním tajemstvím, nebo může existovat veřejný zájem na jejich neveřejnosti. ZNŠOHS informace ve zvláštním režimu zpřístupnění dělí na tři kategorie, a to na ty chráněné tajemstvím, dále na tzv. důvěrné informace chráněné povinností mlčenlivosti, a na informace obsažené ve spisu soutěžního orgánu. Pro každou z těchto kategorií se pak stanovuje specifický režim zpřístupnění a dispozice.¹³³

3.4.2.1 Důvěrné informace

Důvěrnými informacemi jsou následující kategorie informací: prohlášení v rámci programu shovívavosti, návrhy na narovnání, informace vypracované pro účely správního řízení, informace vyhotovené soutěžním orgánem a zpětvzaté návrhy na narovnání.¹³⁴ Prohlášení v rámci programu shovívavosti jsou spolu s návrhy na narovnání tzv. dokumenty na černé listině, a nemohou být nikdy zpřístupněny.¹³⁵ Možnost zpřístupnění se určuje ve vztahu k jednotlivým údajům, respektive k částem dokumentů, nikoliv k dokumentům jako k celku. Lze tak část dokumentu nezpřístupnit, a zbylé části dokumentu naopak zpřístupnit v režimech pro zpřístupnění informací ze spisu soutěžního orgánu.¹³⁶ Za účelem ověření, že dokumenty obsahují nezpřístupnitelné informace, může soud do těchto dokumentů nahlédnout, o čemž následně vyhotoví protokol.¹³⁷

Naopak tzv. dokumenty na šedé listině, kterými jsou informace vypracované pro účely správního řízení, informace vyhotovené soutěžním orgánem a zpětvzaté návrhy na narovnání, nelze zpřístupnit po dobu trvání správního řízení před soutěžním orgánem.¹³⁸ Takové informace tak lze zpřístupnit až po pravomocném rozhodnutí o ukončení řízení před soutěžním orgánem.

---

¹³³ § 15 až 17 ZNŠOHS.

¹³⁴ § 2 odst. 2 ZNŠOHS.

¹³⁵ § 15 odst. 1 ZNŠOHS.

¹³⁶ PAVELKA, Tomáš. § 15 [Procedura ověření]. In KINDL, Jiří. Zákon o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže: komentář. Praha: C.H. Beck, 2019. Beckovy komentáře. ISBN 9788074007286. s. 227–228.

¹³⁷ § 15 odst. 1–3 ZNŠOHS.

¹³⁸ § 15 odst. 4 ZNŠOHS.

Ochrana tzv. důvěrných informací byla zavedena z toho důvodu, aby postupy soukromoprávního vymáhání neoslabovaly postupy veřejnoprávního vymáhání, a nedošlo tak ke zmaření účelu programu shovívavosti a institutu narovnání, nebo k narušení průběhu správního řízení.

Prohlášení v rámci programu shovívavosti, tzv. *leniency program*, spočívá v tom, že některá z osob zúčastněných na kartelu (zakázané dohodě) poskytne soutěžnímu orgánu informace významné povahy o tomto kartelu, a na oplátku získá mírnější zacházení při správním řízení, kdy jí je prominuta nebo snížena vyměřená pokuta. Kromě upuštění od pokuty nebo jejího snížení mohou účastníci kartelu být motivováni i tím, že se svým prohlášením vyhnou uložení zákazu plnění veřejných zakázek, a také samotnou skutečností, že informace obsažené v takovém prohlášení nelze zpřístupnit pro účely soukromoprávního vymáhání, a mohou tak ztížit procesní situaci osobám poškozeným jejich protiprávními činy. Nicméně poškození mohou relevantní informace, byť v omezeném rozsahu, zjistit z rozhodnutí soutěžních orgánů, a navíc soutěžní orgán může soutěžiteli uložit, aby jím způsobenou škodu poškozeným osobám uhradil. *Leniency program* funguje zejména jako vyšetřovací prostředek, kdy na základě informací od osoby přímo zapojené do kartelu může soutěžní orgán rozkrýt fungování celého kartelu a důsledně potrestat zapojené soutěžitely.¹³⁹

Oproti tomu primární funkcí návrhů na narovnání není funkce vyšetřovacího, ale vedou ke zjednodušení správního řízení a úspoře času a prostředků. Soutěžitel je k přiznání motivován jednak úsporou svých vlastních prostředků, které by jinak vynaložil při vedení správního řízení a opět, jako u prohlášení v rámci programu shovívavosti, upuštěním od sankce zákazu účasti na veřejných zakázkách a snížením pokuty.¹⁴⁰

Při přílišné benevolenci zpřístupnění dokumentů v rámci civilního řízení by soutěžitelé nemuseli v tak hojné míře program shovívavosti a institut narovnání využívat z obavy, že se jimi uvedená citlivá data mohou dostat do rukou jejich konkurentů apod. V tomto případě tak převážil veřejnoprávní zájem nad tím soukromoprávním, kdy jsou tyto prostředky významnými nástroji při odhalování a sankcionování zakázaných dohod.¹⁴¹

---

¹³⁹ KINDL, Jiří. Soutěžní právo. 3. vydání. Praha: C.H. Beck, 2021. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 9788074008061. s. 801–809.

¹⁴⁰ KINDL, Jiří. Soutěžní právo. 3. vydání. Praha: C.H. Beck, 2021. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 9788074008061. s. 801–809.

¹⁴¹ MIKULÍKOVÁ, Lucie. Soukromoprávní vymáhání soutěžního práva v ČR: teorie a praxe. Praha: C.H. Beck, 2020. Beckova edice právní instituty. ISBN 9788074007910. s. 323–325.

3.4.2.2 Informace ze spisu soutěžního orgánu

Zpřístupnění informací ze spisu soutěžního orgánu tímto orgánem představuje v řízení o zpřístupnění dokumentů možnost *ultima ratio*. Takové informace mohou být zpřístupněny jen tehdy, pokud je nelze opatřit jiným způsobem.¹⁴² Zároveň však existuje množina dokumentů, které jsou vedené ve správním spisu, a jsou i v dispozici povinné osoby. Takové dokumenty lze soutěžním orgánem zpřístupnit jen tehdy, pokud by na jejich opatření musel navrhovatel vynaložit nepřiměřené úsilí, které by po něm nebylo možné spravedlivě požadovat.¹⁴³ Při rozhodování, zda má být ve spisu vedený dokument zpřístupněn, musí soud vzájemně posoudit zájmy na veřejnoprávním a soukromoprávním vymáhání tak, aby nedošlo k nežádoucímu odkrytí obsahu spisu, postupů a strategií soutěžního orgánu, nebo jiných konkurenčně významných, ale pro meritorní řízení nepodstatných informací.

Zpřístupnění informací ze spisu soutěžního orgánu sice předchází o něco podrobnější porovnání zájmů jednotlivých subjektů, ale pokud se nejedná o dokumenty z tzv. černé nebo šedé listiny, mohou být zpřístupněny, a to libovolnou formou a kdykoliv. Pojmově jde o tzv. dokumenty na bílé listině.

3.4.2.3 Informace chráněné tajemstvím

Za účelem ochrany dokumentů chráněných některým druhem tajemství, za předpokladu, že to odůvodňuje důležitý zájem některé z dotčených osob, lze přistoupit ke zpřístupnění dokumentů ve zvláštním režimu.¹⁴⁴

První variantou je určení okruhu osob, kterým mohou být dokumenty zpřístupněny. V tomto případě nemusí být vynaloženo mnoho úsilí na úpravu, případně filtraci informací, a dokumenty mohou být zpřístupněny úzkému okruhu osob v originální podobě. Dokumenty v původním stavu mají tu výhodu, že čtenáři poskytují pravý a ničím nezkreslený pohled na požadované informace. Zároveň vymezení a správa takového okruhu lze učinit poměrně snadno za pomoci elektronických prostředků, a snižují se tak i náklady na zpřístupnění.¹⁴⁵

Druhou variantou je pověření nestranné osoby nebo osob, aby zpracovaly z dokumentu výpis, který by chráněné tajemství neobsahoval, avšak i tak byl dostatečně podrobný a věrný původnímu obsahu. Určené osoby pro vytvoření výpisu, stejně jako ty z okruhu osob, kterým

---

¹⁴² § 15 odst. 5 ZNŠOHS.

¹⁴³ § 16 odst. 4 ZNŠOHS.

¹⁴⁴ § 17 odst. 1 ZNŠOHS.

¹⁴⁵ EVROPSKÁ KOMISE. Sdělení o ochraně důvěrných informací vnitrostátními soudy v řízeních týkajících se soukromoprávního prosazování právních předpisů EU v oblasti hospodářské soutěže 2020/C 242/01. Brusel, 22.7.2020. C/2020/4829. odst. 50–80. Dostupné z:

[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52020XC0722\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52020XC0722(01))

byly dokumenty zpřístupněny dle postupu výše, musí se svým určením souhlasit a musí o těchto dokumentech zachovávat mlčenlivost. Povinnost mlčenlivosti platí ve všech případech i pro navrhovatele. Osobám, jež mají vytvořit výpis, navrhovatel z rozhodnutí soudu zaplatí odměnu. Třetí varianta, pokud se určení osob pro seznámení se s dokumenty nebo pro vytvoření výpisu nejeví jako vhodné, umožňuje soudu, aby nařídil jiné vhodné opatření pro šetření zájmů dotčených osob.

Vodítkem pro výběr „ochranného“ opatření může být i sdělení Evropské komise o ochraně důvěrných informací, které uvádí klíčové faktory pro stanovení vhodného opatření a dále prakticky popisuje některá opatření, kterými lze účinně dosáhnout ochrany informací. Soud by při výběru nejvhodnějšího opatření k ochraně informací měl zvážit alespoň faktory vyjmenované v bodě 32 tohoto sdělení, a to: povahu a význam důvěrných informací, rozsah dokumentů, počet účastníků, respektive stran řízení, vztahy mezi účastníky řízení, původ informací, okruh osob, které se s informacemi budou moci seznámit, míra rizika, že dojde k neúmyslnému zpřístupnění, schopnost soudu zajistit ochranu informací během řízení i po něm nebo administrativní, finanční a časovou náročnost. Komise jako konkrétní vhodná opatření uvádí úpravu dokumentů spočívající ve vypuštění, začernění nebo náhradě důvěrných informací souhrnem, který tyto informace neobsahuje. A dále ustanovení znalců, kteří se s obsahem seznámí a následně vytvoří shrnutí, nebo zpřístupnění informací vybraným osobám, tzv. důvěrnému okruhu. Ve svém principu se tato opatření shodují s opatřeními uvedenými v ZNŠOHS. Náklady na vhodná opatření nese navrhovatel, soud mu tuto povinnost uloží v usnesení, včetně výše a podmínek úhrady. Navrhovatel získané dokumenty, ale i výpisy z nich, nesmí použít pro jiné účely než pro meritorní řízení o náhradě škody, nebo pro další návrh na zpřístupnění dokumentů.¹⁴⁶

3.5 Fáze po rozhodnutí

Ke splnění povinnosti zpřístupnit dokumenty nebo sdělit informace soud stanoví lhůtu, která počíná běžet od právní moci usnesení. Po uplynutí lhůty je usnesení vykonatelné, avšak specifikem řízení o zpřístupnění dokumentů je ta skutečnost, že uložená povinnost nemůže být předmětem výkonu rozhodnutí dle § 251 a následujících OSŘ nebo exekuce dle exekučního řádu. Případné návrhy na výkon rozhodnutí soud odmítne, obdobně postupuje i soudní exekutor

---

¹⁴⁶ § 17 odst. 5 ZNŠOHS.

s exekučním návrhem.¹⁴⁷ Namísto toho může být povinná osoba donucena ke splnění soudem uložené povinnosti pouze pokutami ve speciálním řízení dle § 20 a následujících ZNŠOHS.

3.5.1 Nesplnění povinnosti zpřístupnit dokumenty

Soud po pravomocném rozhodnutí postupuje bez dalších návrhů k tomu, aby uložené povinnosti byly příslušnými osobami splněny. V případě, že povinná osoba uloženou povinnost bez vážných důvodů nesplní, nebo splnění takové povinnosti podstatně ztíží nebo znemožní, může jí předseda senátu uložit pokutu v rámci řízení o pokutě,¹⁴⁸ nebo se tato skutečnost může negativně projevit v meritorním řízení o náhradě škody v podobě vyvratitelných domněnek o prokázání zjišťované skutečnosti.

3.5.1.1 Řízení o pokutě

Řízení o pokutě bezprostředně navazuje na nesplnění uložené povinnosti, soud jej zahajuje z moci úřední, jakmile se o porušení dozví. Na řízení o pokutě se podpůrně použijí ustanovení zákona o zvláštních řízeních soudních. Výkon rozhodnutí ve smyslu ZNŠOHS je tak odpovědností soudu, nikoliv navrhovatele, i když i ten může řízení iniciovat.¹⁴⁹

Účastníky řízení je navrhovatel z řízení o zpřístupnění dokumentů a dále zpravidla povinné osoby, které svou povinnost porušily. Ve variantách podstatného ztížení nebo znemožnění splnění povinnosti nemusí být subjektem pouze povinná osoba, ale kdokoli, kdo tyto skutkové podstaty naplní. Okruh účastníků tak může být odlišný od předcházejícího řízení o zpřístupnění, teoreticky nemusí být účastníkem řízení o pokutě ani povinná osoba, ani škůdce.

V řízení o uložení pokuty soud zhodnotí, zda je s ohledem na okolnosti konkrétního případu nutné pokutu ukládat. Pokud ne, své rozhodnutí zdůvodní a usnesením řízení zastaví. Pokud dojde k závěru, že pokutu uloží, při stanovení její výše mimo jiné přihlédne k výši škody, která měla vzniknout, nebo k dodatečnému splnění uložení povinnosti. Maximální výše pokuty je stanovena na 10 milionech korun, případně může představovat až 1 % čistého obrátu za poslední ukončené účetní období povinné osoby. Pokud to soud shledá za nutné, může pokutu uložit i opakovaně, nejdéle však do té doby, než je povinnost splněna.¹⁵⁰

Na rozdíl od usnesení o uložení povinnosti zpřístupnit dokumenty nebo sdělit informace může být usnesení o pokutě vykonatelné soudním výkonem rozhodnutí nebo exekucí.

---

¹⁴⁷ § 35 ZNŠOHS.

¹⁴⁸ § 20 ZNŠOHS.

¹⁴⁹ PAVELKA, Tomáš. § 19 [Postup ex offi]. In KINDL, Jirí. Zákon o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže: komentář. Praha: C.H. Beck, 2019. Beckovy komentáře. ISBN 9788074007286. s. 259.

¹⁵⁰ § 23 odst. 2 ZNŠOHS.

3.5.1.2 Další důsledky nesplnění povinnosti

Uložení pokuty je jen jedním z důsledků nesplnění povinnosti. Nesplnění může mít své negativní dopady i v meritorním řízení o náhradě škody. V případě, že účastník meritorního řízení nesplní svou povinnost nebo její splnění znemožní, uplatní se ve vztahu ke skutečnosti, která měla být zpřístupněným dokumentem prokázána, vyvratitelná domněnka o jejím prokázání,¹⁵¹ dokud nebude prokázán opak.¹⁵² Tímto se předchází situaci, kdy by účastník naschvál zatajoval určité informace nebo dokumenty, aby nadále zachoval stav informační asymetrie. V řízení by tak těžil ze svého protiprávního jednání, a smysl samotného zpřístupnění by byl vyprázdněn. Tato forma donucení bude účinná úměrně tomu, jak určitě budou v návrhu uvedeny skutečnosti, které se mají na základě zpřístupnění prokázat.

Nesplnění a znemožnění nebo podstatné ztížení splnění povinnosti se v meritorním řízení projeví i tak, že soud může účastníkovi uložit, aby uhradil náklady řízení.¹⁵³ Zakládá se tak další speciální sankční důvod pro hrazení nákladů.

3.5.2 Nesplnění povinnosti chránit informace

Jak již bylo zmíněno výše, soud v rámci usnesení neukládá povinnost pouze tomu, kdo má zpřístupnit dokumenty nebo sdělit informace, součástí výroku může být i uložení povinnosti chránit obchodní, bankovní nebo jiné obdobné zákonem chráněné tajemství tomu, kdo se s takovým tajemstvím v rámci zpřístupnění dokumentů má seznámit. Může tak jít o navrhovatele samotného nebo o další osoby, které s citlivými informacemi přišly do styku, např. když z dokumentů vytvářely výpis.

3.5.2.1 Řízení o pokutě

Směrnice o náhradě škody i ZNŠOHS kladou velký důraz na potřebu chránit citlivé (v terminologii směrnice důvěrné) informace tak, aby nedocházelo k poškození zájmů účastníků řízení a procedura zpřístupnění nebyla zneužívána k nedovolenému konkurenčnímu boji. Tyto cíle tak byly promítnuty i do tuzemské právní úpravy, kdy se uložená povinnost chránit informace vymáhá zásadně stejně jako povinnost zpřístupnit dokumenty nebo sdělit informace, a to v řízení o pokutě.

Řízení o pokutě s tím, kdo porušil soudem uloženou povinnost chránit zákonem chráněné tajemství, je řízeno stejnými principy a má stejný průběh jako řízení o pokutě pro porušení povinnosti zpřístupnit dokumenty nebo sdělit informace.

---

¹⁵¹ § 28 ZNŠOHS.

¹⁵² § 133 OSŘ.

¹⁵³ § 32 ZNŠOHS.

Maximální výše pokuty je však řádově nižší, než tomu je u předchozí varianty řízení, a činí 1 milion korun. Pokuty lze opět ukládat opakovaně, avšak s respektováním zásady *ne bis in idem*. Uložení pokuty nevyklučuje povinnost nahradit způsobenou škodu s výjimkou případů, kdy účastník prokáže, že ke škodě došlo i přes veškeré spravedlivě požadované úsilí, kterým se snažil vzniku škody zabránit.

3.5.2.2 Další důsledky nesplnění povinnosti

Kromě hrozící pokuty a povinnosti k náhradě škody má porušení povinnosti opět důsledky i v meritorním řízení o náhradě škody. Zatímco cílené zatajení informací nebo dokumentů má za následek presumpci prokázání skutečností, které měly být takovými důkazními prostředky prokázány, neuchránění tajemství povinnou osobou může mít za následek, že soud provedení takových důkazů neumožní.¹⁵⁴ Cílem je tak motivovat navrhovatele, aby pečlivě chránil obsah citlivých dokumentů, aby je mohl v meritorním řízení použít.

Poslední „sankcí“ je opět možnost předsedy senátu přenést úhradu nákladů řízení dle § 32 ZNŠOHS na toho, kdo porušil povinnost chránit tajemství, bez ohledu na obecnou zásadu úspěchu ve věci obsaženou v OSŘ.

3.5.3 Náhrada škody nebo jiné újmy vzniklé zpřístupněním dokumentů

S možností, že navrhovatel může svým návrhem na zpřístupnění dokumentů sledovat i jiné cíle než získání těch nejnütnějších informací pro úspěšné uplatnění svého nároku na náhradu škody, počítá směrnice o náhradě škody i ZNŠOHS. Hrozí, že např. jiní soutěžitelé zneužijí proceduru zpřístupnění a budou se tak snažit získat konkurenčně významné informace. Zákonodárce počítal s možností, že v důsledku zpřístupnění dokumentů může reálně dojít ke vzniku škody nebo i jiné újmy, a na toto riziko reflektoval.

ZNŠOHS v ustanovení § 13 upravuje zvláštní postup pro náhradu škody i nemajetkové újmy vzniklé v důsledku zpřístupnění dokumentů. Toto ustanovení je obdobou § 77a OSŘ týkající se náhrady škody v případech předběžných opatření. Odpovědnost navrhovatele je v ZNŠOHS speciálně upravena jako odpovědnost objektivní. Předpokladem pro její vznik je kumulativní splnění podmínek existence pravomocného rozhodnutí, kterým se ukládá povinnost zpřístupnění dokumentů, splnění povinnosti zpřístupnění dle rozhodnutí (buť by bylo jen částečné), vznik škody nebo jiné újmy a konečně příčinná souvislost mezi zpřístupněním

---

¹⁵⁴ § 27 odst. 2 ZNŠOHS.

a vznikem újmy.¹⁵⁵ V koncepci objektivní odpovědnosti se nepřihlíží k zavinění, uplatňují se však liberační důvody.¹⁵⁶ Jediným liberačním důvodem, pro který se navrhovatel může své odpovědnosti zbavit, je v tomto případě skutečnost, že by k újmě došlo i bez pravomocného rozhodnutí o zpřístupnění dokumentů.

V režimu ZNŠOHS je aktivně legitimovaným každý, komu bylo v důsledku zpřístupnění dokumentů zasaženo do jeho majetkové nebo osobnostní sféry, pasivně legitimovaným však může být jen navrhovatel. To nevyklučuje odpovědnost osob odlišných od navrhovatele, ty ale nebudou odpovědné objektivně, ale subjektivně – uplatní se na ně delikt ní odpovědnost. Stejně tak pouze v režimu dle § 13 tohoto zákona se pro podání žaloby na náhradu škody navrhovatelem vztahuje hmotněprávní prekluzivní šestiměsíční lhůta, počínající splněním uložené povinnosti. Po jejím marném uplynutí sice poškozený může podat žalobu na navrhovatele, ale již ne z důvodu objektivní odpovědnosti, ale z důvodu delikt ní odpovědnosti. Poškozený tak bude muset prokázat i zavinění.¹⁵⁷

Náhrada škody zahrnuje jak skutečnou škodu, tak i ušlý zisk, a primárně se uspokojuje z jistoty a jejích případných doplatků, které navrhovatel složil spolu s návrhem na zpřístupnění dokumentů a v případě, že by její výše nepostačovala, je žalovanému uloženo uhradit i tuto část. Pokud je poškozených více a jistota nepostačuje pro jejich plné uspokojení, rozdělí se mezi ně poměrně.¹⁵⁸

Proto toto řízení je výlučně příslušný soud, který rozhodl o zpřístupnění dokumentů.

3.5.4 (Ne)podání žaloby na náhradu škody v oblasti hospodářské soutěže

Soud úspěšnému navrhovateli nestanovuje lhůtu pro podání žaloby na náhradu škody, ani takové rozhodnutí navrhovatele neváže k „povinnému“ podání žaloby. Podání žaloby zůstává zcela v dispozici původního navrhovatele. V tomto ohledu je úprava zpřístupnění dokumentů odlišná od úpravy předběžných opatření dle OSŘ,¹⁵⁹ kde soud navrhovateli lhůtu v rozhodnutí stanovuje, a po jejím uplynutí zanikají i účinky předběžného opatření nebo zajištění důkazního prostředku. Účinky rozhodnutí o zpřístupnění dokumentů nebo sdělení informací ze zákona

---

¹⁵⁵ SVOBODA, Karel. § 13. In: KRAMARÍK, Roman, Michal PETR, Karel SVOBODA, Martin SZTEFEK a Jiří VALDHANS. Zákon o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže: Komentář [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-06-17]. ASPI_ID KO262_2017CZ. Dostupné v Systému ASPI. ISSN: 2336-517X.

¹⁵⁶ KNAPP, Viktor a Marta KNAPPOVÁ. Hlava 23: Obecné otázky závazkového práva. In ŠVESTKA, Jiří a Jan DVOŘÁK. Občanské právo hmotné. 5., jubilejní aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2009. ISBN 9788073574734. s. 59.

¹⁵⁷ SVOBODA, Karel. § 13. In: KRAMARÍK, Roman, Michal PETR, Karel SVOBODA, Martin SZTEFEK a Jiří VALDHANS. Zákon o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže: Komentář [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-06-17]. ASPI_ID KO262_2017CZ. Dostupné v Systému ASPI. ISSN: 2336-517X.

¹⁵⁸ § 13 odst. 3 ZNŠOHS.

¹⁵⁹ § 76 a § 78e OSŘ.

nezanikají, dochází jen k jejich faktické konzumaci ve chvíli, kdy jsou dokumenty nebo informace zpřístupněny navrhovateli.

S ohledem na to, že dokumenty byly navrhovateli zpřístupněny za účelem uplatnění jeho práva na náhradu škody, respektive pro účely dalšího návazného návrhu na zpřístupnění dokumentů, měl by je užít pouze pro tyto účely, nicméně výslovný zákaz jiného užití ZNŠOHS stanovuje jen pro dokumenty obsahující zákonem chráněné tajemství.¹⁶⁰ Pokud by úspěšný navrhovatel dokumenty využil k jiným účelům, vystavuje se riziku, že bude odpovědný za vznik případné škody. V období šesti měsíců od faktického zpřístupnění bude navíc odpovědný objektivně.

---

¹⁶⁰ § 17 odst. 5 ZNŠOHS.

4. Úvahy nad univerzálním použitím institutu zpřístupnění dokumentů

Při odhlédnutí od jednotlivostí, zpřístupnění dokumentů dle ZNŠOHS v sobě kombinuje postupy vhodné pro překonání informačního deficitu tak, jak byly představeny výše,¹⁶¹ a zároveň obsahuje i záruky proti svému zneužití. Snížení požadavků na substanciaci se projevuje nižším prahem pro osvědčení rozhodných skutečností namísto jejich prokázání. Snížení požadavků na určitost označení důkazních prostředků se projevuje tím, že takové důkazní prostředky lze označit na základě přiměřeně dostupných informací, a navíc souhrnně dle jejich jednotných znaků. Povinnost opatření skutkových tvrzení a relevantních důkazů je přenesena na tu osobu, která je tuto povinnost objektivně schopná splnit.

Procedura zpřístupnění dle ZNŠOHS zároveň obsahuje záruky proti zneužití samotného institutu. Prostředky pro snížení rizik zneužití jsou povinné složení jistoty na případnou náhradu škody, důraz na subsidiaritu tohoto institutu a provádění testů proporcionality, nebo několikaměsíční doba, po kterou je navrhovatel objektivně odpovědný za vznik jakékoliv újmy související se zpřístupněním dokumentů.

Zpřístupnění dokumentů tak ve svém celku představuje ucelený nástroj pro vypořádání se s problémem informačního deficitu, ale i s problémem hrozících rizik zneužití informací, vzniku újmy, nákladnosti řízení a dalších rizik, která bývají spojována s instituty typu *discovery*. I když u jednotlivých parametrů lze polemizovat, zda jsou v ZNŠOHS zvoleny adekvátně vzhledem k zamýšleným cílům,¹⁶² jako soubor opatření se zpřístupnění jeví jako funkční, poměrně srozumitelné a svébytné řízení plnící svůj účel.

Přestože má ZNŠOHS úzkou působnost, principy a postupy, které se projevují v proceduře zpřístupnění, nejsou výlučně spjaty s oblastí hospodářské soutěže, ba naopak mají ve svém jádru obecnou platnost a použitelnost. Zpřístupnění dokumentů by tak ve svých rysech mohlo být vhodným univerzálním prostředkem pro překonávání informačního deficitu, a lze si představit využití podobného řízení i mimo oblast hospodářské soutěže.

---

¹⁶¹ Viz 2.2.4.

¹⁶² Kupříkladu bývá kritizována základní výše jistoty, když stotisícová kauce může mít nepřiměřený regulační účinek pro spotřebitele a menší podnikatele, ale zároveň nedostatečný preventivní účinek v případě velkých podnikatelů. Srov. PIPKOVÁ, Petra Joanna. Nová úprava náhrady škody z protisoutěžních jednání II.: Přístup k důkazním prostředkům. *Obchodněprávní revue*, 2018, č. 1, s. 1–8.

4.1 Funkce a sekundární dopady zpřístupnění

4.1.1 Funkce zpřístupnění dokumentů

Zpřístupnění dokumentů primárně cílí na účinné prosazení subjektivních práv, čímž napomáhá naplňování veřejného zájmu na dodržování právních norem.¹⁶³ Tyto cíle však nepředstavují jen lidskoprávní a ústavní hodnoty, ale mají i své praktické dopady na jednotlivce i celou společnost. Vedle sebe stojící veřejnoprávní a soukromoprávní vymáhání právních norem se navzájem doplňují a společně utvářejí prostředí, které buď porušování norem postihuje, předchází mu a ve výsledku minimalizuje, nebo naopak není schopné nežádoucím jevům zabránit.

Skutečnost, že osoba nemůže bez svého zavinění účinně uplatnit svá práva, nemá pouze negativní dopad na ni samotnou, ale druhotně i na další osoby. Zcela evidentní to je právě v případech porušení soutěžních norem. Porušitel ze svého protiprávního chování těží, a v případě, že není potrestán veřejnoprávní sankcí, nebo poškození nejsou schopni uplatnit své nároky soukromoprávní cestou, porušování práva se mu vyplácí, a to na úkor poškozených osob i poctivých soutěžitelů. V takových případech dochází k odlivu prostředků směrem k porušitelům, což zákazníky a poctivé soutěžitele nejen poškozuje, ale zároveň poctivé soutěžitele demotivuje od dodržování právních norem. Naopak za situace, kdy se daří subjektivní práva vymáhat, dochází k odlivu prostředků od porušitelů, a obecně se snižuje motivace soutěžitelů právní normy porušovat.¹⁶⁴ Tento princip je univerzální a lze vztáhnout i na další oblasti práva, kdy porušitelé mohou těžit v zásadě z jakéhokoliv porušení právních norem na úkor zájmů osob, jejichž ochranu tyto normy zajišťují.

Vedle zajištění účinného vymáhání subjektivních práv má však zpřístupnění (jako institut na bázi *discovery*) i další funkce. Pomocí zpřístupnění lze předcházet vydávání překvapivých rozhodnutí, motivovat strany ke smírnému řešení jejich sporu i předcházet zničení důkazních prostředků. Plnohodnotné *discovery* navíc umožňuje stranám šetřit čas a prostředky vynaložené na paralelní a duplicitní zjišťování skutkových okolností a zajišťování potřebných důkazních

---

¹⁶³ HOLČAPEK, Tomáš. Spravedlivý proces, rovnost zbraní a vysvětlovací povinnost. In ŽÁK KRZYŽANKOVÁ, Katarzyna, Zdeněk KÜHN, Karel BERAN, Pavel MARŠÁLEK, Jan WINTR, Pavel ONDŘEJEK a Jan TRYZNA, ed. Právo jako multidimenzionální fenomén: pocta Aleši Gerlochovi k 65. narozeninám. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2020. ISBN 9788073807979. s. 511.

¹⁶⁴ EVROPSKÁ KOMISE. Commission staff working paper accompanying the White paper on damages actions for breach of the EC antitrust rules {COM(2008) 165 final} {SEC (2008) 405} {SEC (2008) 406}. Brussels, 2.4.2008. SEC/2008/0404 final. odst. 13–15. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52008SC0404>

prostředků,¹⁶⁵ tato funkce je však ve zpřístupnění potlačena relativně přísnou moderací rozsahu důkazních prostředků soudem. V ideálním případě po zpřístupnění nepřetrvává stav informační asymetrie, a obě strany sporu a soud mají k dispozici všechny relevantní skutečnosti, které chtějí tvrdit podložené všemi nutnými důkazy. V takovou chvíli se může navrhovatel informovaně rozhodnout, zda bude nebo nebude iniciovat meritorní řízení, neboť bude mít bližší představu o svém případném úspěchu ve věci.

4.1.2 Zefektivnění meritorního řízení

Pokud se navrhovatel po úspěšném zpřístupnění dokumentů rozhodne na základě zjištěných informací skutečně navrhnout zahájení řízení ve věci samé, učiní tak plně srozuměn, s jakou mírou pravděpodobnosti má šanci na úspěch. Minimalizuje tak šanci, že se v rámci zahájeného řízení dojde dokazováním ke zjištění skutečností, se kterými doposud nebylo počítáno, nebo že soud dojde k závěrům, se kterými kvůli informační asymetrii navrhovatel nepočítal. Žalobce tak může jít do soudního sporu s vědomím, že jeho návrh má oporu ve skutkovém i právním stavu věci.

Za předpokladu, že účastníci iniciují soudní spor za účelem úspěšného uplatnění svých nároků, může informovanost účastníků přispět i ke snížení bezúspěšných žalob. Zpřístupnění je tak schopné zajistit, že účastníci podávají kvalitnější a ideálně bezvadné návrhy, a tato „přípravná“ aktivita může usnadnit a zefektivnit samotný průběh meritorního řízení.

Procedury typu *discovery* sice mají negativní konotace především kvůli medializovaným řízením v USA, která s sebou nesla nesmyslné průtahy, astronomické náklady a neuvěřitelné množství dokumentů,¹⁶⁶ je však nutné vzít v potaz, že zpřístupnění není ryzí formou *discovery* a má v sobě pojistky proti těmto negativním průvodním jevům. Takovou pojistkou je zejména nezbytnost soudního posouzení potřebnosti a přiměřenosti návrhu, nezbytnost soudního nařízení zpřístupnění, užší vazby mezi tvrzeným nárokem a požadovanými důkazními prostředky i nezbytnou, byť sníženou mírou substanciace pro osvědčení věrohodnosti tvrzeného nároku. Domnívám se tak, že díky vyšší moderaci soudem by scénáře podobné těm v USA v českém právním prostředí nehrozily.

Na základě získaných informací prostřednictvím zpřístupnění dokumentů by se navrhovatel stejně tak mohl rozhodnout žalobu nepodat a nevydávat se cestou soudního řízení. Dispozice

---

¹⁶⁵ ANDREWS, Neil. English civil procedure: fundamentals of the new civil justice system. Oxford: Oxford University Press, 2003. ISBN 0199244251. s. 597.

¹⁶⁶ GOODFRIEND-GELERTER, Tzipora. How to avoid the death of your case by two billion paper cuts: encouraging arbitration as an alternative way to resolve costly discovery disputes. Pepperdine dispute resolution law journal, 2013, Vol. 13 Iss. 2, s. 257–280.

s případnou žalobou by i po využití zpřístupnění dokumentů nadále zůstala v rukou navrhovatele. Důvodem pro nepodání žaloby by mohla být skutečnost, že by si navrhovatel uvědomil, že by v případném řízení se svou žalobou pravděpodobně nebyl úspěšný.

Dalším důvodem by pak byla například skutečnost, že vzhledem k reálné výši plnění, zvláště v poměru k nákladům řízení, navrhovatel vyhodnotil, že se mu soudní spor nevyplatí, ač by měl vysokou šanci na úspěch. Racionální apatie aktivně legitimovaných osob je zjevně negativním jevem,¹⁶⁷ neboť napomáhá k udržování stavu, kdy jsou právní normy porušovány. Poškozeným se nevyplatí svá práva vymáhat, a porušitelé nejsou motivováni s porušováním přestat. Zde je však třeba podotknout, že skutečně racionálně apatický může být jen ten aktivně legitimovaný, který netrpí informačním deficitem. Ten, kdo se potýká s informačním deficitem, může být buď jen apatický, nebo i přes nedostatek informací iniciuje soudní řízení, aniž by si mohl být dostatečně jistý, zda se mu spor spíše vyplatí či ne. V této souvislosti je tedy racionální apatie pozitivním průvodním jevem překonání informačního deficitu, neboť aktivně legitimovaný se může svobodně, ale hlavně na základě relevantních informací rozhodnout, jak se svým nárokem naloží. Domnívám se, že vzhledem k jednotlivci tento ekonomický zájem převažuje nad zájmem na důsledném soukromoprávním vymáhání právních norem, a kultivace prostředí by měla být spíše prováděna vhodnými prostředky buď veřejnoprávní povahy, nebo i pomocí, pro jednotlivce typicky méně nákladného, kolektivního prosazování jejich zájmů.¹⁶⁸

Aktivně legitimovaný nemusí soudní řízení jako způsob řešení sporu odmítnout jen kvůli své racionální apatii, důvodem stejně tak může být zájem na vyřešení sporu alternativním způsobem.

4.1.3 Podpora alternativního řešení sporů

Spravedlivý smír je tím nejvíce žádoucím způsobem řešení sporu, soudy mají účastníky ke smírnému řešení vést a mohou jim nařídít i první setkání s mediátorem.¹⁶⁹ Uspořádání právních poměrů soudem je napříč občanským právem v pozici až té nejzazší možnosti,¹⁷⁰ které má

---

¹⁶⁷ Problémem racionální apatie se Evropská komise zabývala i v Zelené a Bílé knize při přípravě směrnice o náhradě škody se závěrem, že je vhodné spolu s procedurou zpřístupnění zavést i kolektivní uplatňování soukromých práv. [EVROPSKÁ KOMISE. Zelená kniha - Žaloby o náhradu škody způsobené porušením antimonopolních pravidel ES {SEK\(2005\) 1732}. Brusel, 19.12.2005. odst. 2.5. KOM/2005/0672 v konečném znění. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52005DC0672 a](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52005DC0672) [EVROPSKÁ KOMISE. Bílá kniha o žalobách o náhradu škody způsobené porušením antimonopolních pravidel ES {SEK\(2008\) 404 SEK \(2008\) 405 SEK \(2008\) 406}. Brusel, 2.4.2008. Navrhovaná opatření a politická řešení. KOM/2008/0165 v konečném znění. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52008DC0165](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52008DC0165)

¹⁶⁸ Srov. BALARIN, Jan. Kolektivní ochrana práv v civilním soudním řízení. Praha: Centrum právní komparatistiky, Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, 2011. ISBN 9788087488034. s. 24–27.

¹⁶⁹ § 100 OSŘ.

¹⁷⁰ Srov. Nález Ústavního soudu ze dne 22. května 2018, sp. zn. IV. ÚS 1374/17.

předcházet snaha o dohodu a vyřešení sporu, pokud možno ke spokojenosti všech zúčastněných nebo alespoň přijatelným kompromisem. Procedura zpřístupnění, jako institut na bázi *discovery*, a její funkce,¹⁷¹ jsou tak plně v souladu s těmito východisky. Informované strany sporu, které mají věrohodnou představu o svých šancích v případném řízení, mohou dojít k dohodě snáze než strany bez uceleného obrazu o jejich sporu.¹⁷²

Informace a důkazy získané pomocí zpřístupnění mohou být natolik jednoznačné, že lze výsledek soudního sporu s velkou pravděpodobností předvídat. Strany tak díky celistvé představě o aspektech jejich sporu mohou předejít vynaložení času a prostředků na vedení soudního sporu, a svůj spor, pokud to je možné, vyřešit alternativním způsobem. Alternativní řešení sporu mohou jistě zvolit i strany sporu, mezi kterými přetrvává informační asymetrie, zde však hrozí, že takové řešení nebude pro stranu s nedostatkem informací spravedlivé. Pokud by kupříkladu strana neměla podstatné informace o skutečné hodnotě plnění, které jí náleží, mohla by kvůli své nevědomosti přistoupit na méně výhodnou dohodu.

Discovery má v kontextu mimosoudních dohod negativní konotace kvůli tzv. *discovery blackmail*, kdy je protistrana k akceptaci dohody donucena pouhým návrhem na zpřístupnění, neboť je tak rozsáhlý a představoval by pro ni natolik velkou finanční zátěž, že je pro ni ekonomicky přijatelnější přijmout navrženou dohodu. Tento negativní jev opět provází ryzí podobu *discovery*, a skutečně v USA rozsah požadavků stran v rámci předběžného vyhledávání informací často určuje, zda bude spor rozhodnut soudně nebo mimosoudně.¹⁷³ Zde je však opět nutné podotknout, že procedura zpřístupnění má v sobě již zmíněné pojistky, kterými se extenzivnímu, nákladnému a paušálnímu vyhledávání předchází, a v případě adaptace do českého právního řádu by tak představovala mimořádný prostředek pro překonání informačního deficitu. Zpřístupnění by tak nebylo nedílnou, povinnou, součástí každého civilního řízení, ale mělo by jen podpůrnou funkci. Mimosoudní vyrovnání následkem návrhu *discovery* je tak neporovnatelné s mimosoudním vyrovnáním po nařízeném a řádně splněném zpřístupnění i proto, že v jednom případě dochází k uzavření dohody před výměnou informací a důkazů, a v druhém až po jejich zpřístupnění.

---

¹⁷¹ ANDREWS, Neil. English civil procedure: fundamentals of the new civil justice system. Oxford: Oxford University Press, 2003. ISBN 0199244251. s. 597.

¹⁷² ZUCKERMAN, Adrian A. S. Zuckerman on civil procedure: principles of practice. 2nd ed. London: Sweet & Maxwell, 2006. ISBN 9780421919105. s. 539.

¹⁷³ GOODFRIEND-GELERTER, Tzipora. How to avoid the death of your case by two billion paper cuts: encouraging arbitration as an alternative way to resolve costly discovery disputes. Pepperdine dispute resolution law journal, 2013, Vol. 13 Iss. 2, s. 257–280.

4.2 Přípustnost zpřístupnění dokumentů jako univerzálního prostředku pro překlenutí informačního deficitu

Jak již bylo nastíněno výše, informační deficit může v zásadě postihnout kteréhokoliv účastníka v jakékoliv fázi libovolného řízení, nebo i před ním, bez ohledu na předmět takového řízení. Nabízejí se tedy otázky, zda je nějaký racionální důvod mít v právním řádě takto ucelený nástroj jen pro vybraný okruh právních vztahů, a jaká jsou případně kritéria pro volbu tohoto okruhu právních vztahů. Pro odpověď na tyto otázky je nutné opět nahlédnout do evropského práva a seznámit se s motivací evropského zákonodárce, neboť procedura zpřístupnění dokumentů se v českém právním řádu objevuje až od chvíle, kdy došlo k transpozici práva Evropské unie.

4.2.1 Dosavadní a očekávaný vývoj v právu Evropské unie

První směrnicí v pořadí ve smyslu jejího přijetí i české transpozice je směrnice o dodržování práv duševního vlastnictví, která v oblasti obstarávání důkazních prostředků v zásadě přejímá ujednání článku 43 Dohody o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví. Procedura zpřístupnění zde vychází z mechanismů anglických soudních příkazů, tzv. *search and seizure orders*,¹⁷⁴ dříve zvaných *Anton Piller Orders*, sloužících zejména k zajištění padělaného zboží, jejichž podstatou je zajištění věcí, které se nacházejí v dispozici osoby, proti níž jsou tyto příkazy vydány, aniž by tato osoba byla o nařízeném zajištění předem zpravena.¹⁷⁵ Povaha směrnice i transpoziční novely OSŘ¹⁷⁶ byla tak formována klasickým využitím těchto příkazů v oblasti ochrany duševního a průmyslového vlastnictví. U této směrnice tedy nelze hovořit o tom, že by jejím primárním cílem bylo řešení problému informačního deficitu. Naopak jasným a deklarovaným cílem je zefektivnění zajišťování důkazních prostředků v návaznosti na ujednání Dohody o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví.¹⁷⁷ Tato skutečnost však nebrání využít zajištění i za účelem překonání informačního deficitu, pokud to okolnosti konkrétního případu umožňují.

---

¹⁷⁴ EVROPSKÁ KOMISE. Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on measures and procedures to ensure the enforcement of intellectual property rights. Brussels, 30.1.2003. COM/2003/0046 final - COD 2003/0024. Dostupné z:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52003PC0046>.

¹⁷⁵ ANDREWS, Neil. English civil procedure: fundamentals of the new civil justice system. Oxford: Oxford University Press, 2003. ISBN 0199244251. s. 453.

¹⁷⁶ Zákon č. 216/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

¹⁷⁷ Rec. 7 a čl. 1 a 2 směrnice o dodržování práv duševního vlastnictví.

Druhá v pořadí, směrnice o náhradě škody již problém informačního deficitu řeší cíleně.¹⁷⁸ Přestože je ochrana hospodářské soutěže vysoko na žebříčku hodnot Evropské unie, a je tak promítnuta v jejím primárním právu, nebyl tento „ústavní“ charakter norem na ochranu hospodářské soutěže důvodem pro zavedení procedury zpřístupnění. Důvod byl o něco prostší, a to vysoká četnost případů informační asymetrie.¹⁷⁹

Stejně tomu tak je i u třetího unijního předpisu, směrnice o zástupných žalobách, kde se procedurou zpřístupnění cílí přímo na překonání informační asymetrie, a důvodem pro zavedení této procedury je opět častá okolnost nerovnosti stran z pohledu přístupu k informacím,¹⁸⁰ tentokrát ale v kontextu podnikatelsko-spotřebitelských vztahů.

Výčet evropských směrnic harmonizujících zpřístupnění informací a důkazních prostředků zřejmě brzy rozšíří směrnice s pracovním názvem *směrnice Evropského parlamentu a Rady o přizpůsobení pravidel mimosmluvní občanskoprávní odpovědnosti umělé inteligenci* (dále také jako směrnice o odpovědnosti za umělou inteligenci),¹⁸¹ jejíž návrh byl Evropskou komisí přijat 29. září 2022. Procedura zpřístupnění má pomoci překlenout informační asymetrii způsobenou tím, že systémy pracující na principech umělé inteligence mají specifické vlastnosti spočívající v neprůhlednosti jejich fungování, vnitřní složitosti a rozsáhlé autonomii, které jsou souhrnně označovány jako tzv. *black box effect*.¹⁸² Na základě těchto předpokladů hrozí, že případné spory budou těmito skutečnostmi zatíženy natolik, že by opět mohlo docházet ke krácení poškozených na právu na účinnou ochranu jejich subjektivních práv. Důvodem plánovaného přijetí této směrnice je tak opět riziko zvýšené míry informační asymetrie mezi stranami sporu.

---

¹⁷⁸ EVROPSKÁ KOMISE. Commission staff working paper accompanying the White paper on damages actions for breach of the EC antitrust rules {COM(2008) 165 final} {SEC (2008) 405} {SEC (2008) 406}. Brussels, 2.4.2008. SEC/2008/0404 final. odst. 3. Dostupné z:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52008SC0404>

¹⁷⁹ Rec. 14 směrnice o náhradě škody a EVROPSKÁ KOMISE. Návrh SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY o určitých pravidlech upravujících žaloby o náhradu škody podle vnitrostátního práva v případě porušení právních předpisů členských států a Evropské unie v oblasti hospodářské soutěže. Brusel, 11.6.2013. COM/2013/0404 final - 2013/0185 (COD). odst. 1.2. Dostupné z:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52013PC0404>

¹⁸⁰ Rec. 68 směrnice o zástupných žalobách.

¹⁸¹ EVROPSKÁ KOMISE. Návrh SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY o přizpůsobení pravidel mimosmluvní občanskoprávní odpovědnosti umělé inteligenci (směrnice o odpovědnosti za umělou inteligenci). Brusel, 28.9.2022. COM/2022/496 final. Dostupné z:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52022PC0496>

¹⁸² EVROPSKÁ KOMISE. COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT IMPACT ASSESSMENT REPORT Accompanying the document Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on adapting non-contractual civil liability rules to artificial intelligence. Brussels, 28.9.2022. SWD/2022/319 final. Přílohy 4–5. Dostupné z:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=SWD%3A2022%3A0319%3AFIN>

4.2.2 Kritéria pro použití institutu zpřístupnění v dalších právních oblastech

Srovnáním výše uvedených směrnic je patrné, že kromě směrnice o dodržování práv duševního vlastnictví všechny následující primárně cílí na řešení problému informačního deficitu, a tento cíl evropský zákonodárce jasně deklaruje. Zúžené zaměření jednotlivých směrnic neplyne ze specifického postavení konkrétních právních oblastí na pomyslném žebříčku hodnot Evropské unie nebo snad na formální právní síle, ale je odrazem toho, v jakých oblastech práva se účastníci s informačním deficitem dle evropského zákonodárce potýkají častěji, a kde je třeba takový problém přednostně řešit. Žebříček hodnot tak neomezuje potenciální využití zpřístupnění na další oblasti práva, ale pouze stanovuje prioritu evropského zákonodárce, se kterou by další oblasti měly nebo mohly být zahrnuty.

Hodnoty tedy vstupují do legislativního procesu, ve kterém mají, ostatně jako všude jinde, své nezastupitelné místo, ale neměly by být argumentem pro odmítnutí obecného využití procedury zpřístupnění z důvodu konkurence hodnot nebo jednotlivých zájmů. Poměrování zájmů jednotlivých aktérů by mělo probíhat až v rámci posuzování návrhu na zpřístupnění soudem co do jeho nezbytnosti a přiměřenosti, a ne být absolutní překážkou pro legislativní vývoj.

Stejně vnímám i další teoretická kvalitativní a kvantitativní kritéria pro výběr oblastí práva, na která by měla být určitá forma zpřístupnění použitelná. Lze si představit, že by takovým kvalitativním kritériem mohla být intenzita zásahu do subjektivních práv. Skutečná intenzita, ale lze bezpečně rozpoznat až v samotném řízení před soudem. Pokud by intenzita byla odhadována předem na základě obecných rysů, byla by hodnocena opět jen na základě poměrování hodnot, a ne dle skutečného dopadu do subjektivních sfér jednotlivých osob.

Představitelné kvantitativní kritérium by mohlo vycházet z počtu subjektů, do jejichž subjektivních práv bylo tím kterým způsobem zasazeno, ostatně na četnost se odvolávají i uvedené směrnice, když zdůvodňují, proč by daná oblast měla být ve směru překonávání informačního deficitu harmonizována. Jsem však názoru, že četnost by neměla být vodítkem pro absolutní stanovení oblastí, ve kterých lze proceduru zpřístupnění použít, ale že je v tomto případě opět projevem prioritizace a zdůvodňuje zásah evropského zákonodárce, který by měl být v souladu s principy subsidiarity a proporcionality co možná nejzdrženlivější.¹⁸³

Obsahem výše uvedených zásad je, že Evropská unie nevstupuje svými opatřeními do oblastí, kde jsou dostatečná a účinná opatření pro plnění jejích cílů zajištěna samotnými členskými státy, a ve svých případných opatřeních nepřekračuje nezbytnou minimální míru zásahu pro splnění těchto cílů.

---

¹⁸³ Čl. 5 Smlouvy o Evropské unii.

Uvedené směrnice a jejich oblast působnosti tak jen ilustrují, v jakých oblastech již bylo dle Evropské unie nutné přikročit k jejímu zásahu, tedy kde docházelo k nežádoucím účinkům, s nimiž si členské státy dle jejího názoru nebyly schopny účinně poradit samy. Uvedené směrnice jsou v režimu minimální harmonizace, což znamená, že směrnice stanovují základní rámec, a konkrétní provedení přenechávají v rukou členských států. Tento přístup členskými státy nebrání přijmout přísnější nebo podrobnější vnitrostátní opatření nebo obdobně upravit i oblasti mimo působnost těchto směrnic.

Vrátím-li se k úvodním otázkám, zda existuje nějaký racionální důvod mít v právním řáde takto ucelený nástroj zpřístupnění jen pro vybraný okruh právních poměrů, a jaká jsou případně kritéria pro volbu tohoto okruhu, domnívám se, že žádný důvod není, a taková kritéria nejsou. Izolovanost opatření uvedených ve směrnicích není dána specifickým postavením těchto právních oblastí, ale je v zásadě projevem unijních priorit a principů tvorby unijní sekundární legislativy, která nijak nebrání v aktivitě členskými státy, a zároveň nevylučuje budoucí aktivitu evropského zákonodárce.

4.2.3 Český přístup k transpozici směrnic Evropské unie

Směrnice o náhradě škody, směrnice o zástupných žalobách i návrh směrnice o odpovědnosti za umělou inteligenci mají ve vztahu k proceduře zpřístupnění stejný primární cíl, kterým je překonání informačního deficitu. Oproti tomu směrnice o dodržování práv duševního vlastnictví primárně cílí na zajištění důkazních prostředků. Rozdílných cílů je však dle směrnic dosahováno stejnou formou, kdy procedura zpřístupnění dle směrnice o náhradě škody a dle návrhu směrnice o odpovědnosti za umělou inteligenci je vystavěna na mechanismu ze směrnice o dodržování práv duševního vlastnictví. Byť směrnice o zástupných žalobách stanovuje minimální požadavky na mechanismus zpřístupnění méně konkrétně než všechny výše uvedené směrnice, odvolává se přitom zcela na závěry přípravných dokumentů ke směrnici o náhradě škody.

Zjevný rozpor v primárním cíli zpřístupnění dle směrnice o dodržování práv duševního vlastnictví a zpřístupnění dle zbylých směrnic, ale shodná forma, kterou je dvou rozdílných cílů dosahováno, se odrazila i při transpozici jednotlivých směrnic do českého právního řádu.

Směrnice o dodržování práv duševního vlastnictví byla transponována novelou občanského soudního řádu¹⁸⁴ a vzhledem k cílům směrnice byla úprava procedury zpřístupnění

---

¹⁸⁴ Zákon č. 216/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

systematicky zařazena k zajištění důkazů.¹⁸⁵ Deset let na to, při přípravě transpozice směrnice o náhradě škody, bylo zvažováno, zda novelizovat občanský soudní řád, nebo zda vytvořit nový zvláštní předpis,¹⁸⁶ přednost ale dostal nový zvláštní předpis, tedy ZNŠOHS. Stejně tak jako směrnice o náhradě škody vychází ze směrnice o dodržování práv duševního vlastnictví, ustanovení ZNŠOHS jsou při odhlédnutí od dílčích parametrů prakticky stejná jako příslušná ustanovení OSŘ.¹⁸⁷

V průběhu dvou volebních období Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky byly představeny celkem tři vládní návrhy zákona o hromadném řízení, kdy příprava toho prvního započala ještě před finalizací směrnice o zástupných žalobách. V roce 2017 byl vytvořen návrh věcného záměru zákona, a v roce 2020 byl návrh zákona předložen Poslanecké sněmovně,¹⁸⁸ s koncem volebního období však návrh projednán nebyl. V roce 2021 byl návrh opět předložen Poslanecké sněmovně,¹⁸⁹ ale vláda jej v lednu 2022 stáhla, aby v prosinci stejného roku představila návrh nový.¹⁹⁰

Transpozice směrnice tak měla být všemi dosavadními návrhy provedena opět samostatným zákonem a doprovodným zákonem s dílčími úpravami OSŘ. První i druhý vládní návrh počítal se zavedením procedury zpřístupnění a vycházel z principů a ustanovení ZNŠOHS, s tím, že pro řešení problému s informačním deficitem není dovozovaná vysvětlovací povinnost strany nezátížené důkazním břemenem dostatečná.¹⁹¹ Aktuální vládní návrh již proceduru zpřístupnění neobsahuje, ideově na ZNŠOHS nenavazuje,¹⁹² a namísto ní požadavky směrnice o zástupných žalobách týkající se zpřístupnění dokumentů řeší použitím tzv. ediční povinnosti

---

¹⁸⁵ § 78b a násl. OSŘ.

¹⁸⁶ VLÁDA. Závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace k zákonu o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže a o změně zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů (zákon o ochraně hospodářské soutěže), ve znění pozdějších předpisů (zákon o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže). Praha, 23.11.2016. s. 4–5. Dostupné z:

<https://odok.cz/portal/services/download/attachment/KORNAGELFVGP/>

¹⁸⁷ ZNŠOHS oproti OSŘ navíc upravuje ochranu informací chráněných tajemstvím nebo vylučuje některé dokumenty z možnosti zpřístupnění.

¹⁸⁸ ODok Portál - VeKLEP - Návrh zákona o hromadném řízení [2020]. Portál informačního systému ODok Úřadu vlády České republiky [online]. [cit. 2023-06-17]. Dostupné z:

<https://odok.cz/portal/veklep/material/KORNBA9EXSST/>

¹⁸⁹ ODok Portál - VeKLEP - Návrh zákona o hromadném řízení [2021]. Portál informačního systému ODok Úřadu vlády České republiky [online]. [cit. 2023-06-17]. Dostupné z:

<https://odok.cz/portal/veklep/material/KORNC8DKN4KX/>

¹⁹⁰ ODok Portál - VeKLEP - Návrh zákona o hromadném řízení [2022]. Portál informačního systému ODok Úřadu vlády České republiky [online]. [cit. 2023-06-17]. Dostupné z:

<https://odok.cz/portal/veklep/material/KORNCMALVTYM/>

¹⁹¹ VLÁDA. Důvodová zpráva k návrhu zákona o hromadném řízení [2020]. Praha, 24.2.2020. s. 208. Dostupné z: <https://odok.cz/portal/services/download/attachment/ALBSBMDEY4KJ/> a VLÁDA. Důvodová zpráva k návrhu zákona o hromadném řízení [2021]. Praha, 5.11.2021. s. 250. Dostupné z:

<https://odok.cz/portal/services/download/attachment/KORNC8LHY683/>

¹⁹² VLÁDA. Důvodová zpráva k návrhu zákona o hromadném řízení [2022]. Praha, 28.4.2023. s. 136–137. Dostupné z: <https://odok.cz/portal/services/download/attachment/ALBSCRBTGTDKN/>

dle § 129 odst. 2 a § 130 odst. 1 OSŘ, pro níž v rámci hromadného řízení snižuje požadavky na substanciaci.¹⁹³

Ačkoliv aktuální návrh zákona o hromadném řízení nebyl do dne uzavření této práce schválen ani na vládní úrovni, je pravděpodobné, že vzhledem k blížícímu se datu, které směrnice o zástupných žalobách určila pro účinnost transpozičních norem,¹⁹⁴ bude ze strany vládních stran zájem na urychleném schválení tohoto zákona. Z tohoto důvodu tak již k velkým koncepčním změnám v návrhu zákona zřejmě nedojde. Lze tedy odhadovat, že modifikace ediční povinnosti dle OSŘ pro účely hromadného řízení nahradí původně zamýšlenou adaptaci institutu zpřístupnění i v konečné podobě zákona o hromadném řízení.

4.2.4 Dílčí shrnutí

Český civilní proces bude zřejmě obohacen o další speciální způsob překonání informačního deficitu, použitelný však opět jen v omezeném rozsahu, tentokrát v řízeních o sporech vyplývajících z poměrů mezi spotřebiteli a podnikateli, a to pouze za předpokladu, že se bude jednat o řízení hromadné.¹⁹⁵ Dvě směrnice, směrnice o náhradě škody a směrnice o zástupných žalobách, se stejným cílem, kterým je překonání informačního deficitu, tak budou ve výsledku transponovány do dvou speciálních zákonů, a pro dosažení stejného cíle bude užito dvou rozdílných institutů.

Modifikovaná ediční povinnost dle návrhu zákona o hromadném řízení sice odpovídá obecným přístupům k překonávání informačního deficitu, kterými jsou snížení potřebné míry substanciace a přenesení povinnosti na tu osobu, která je objektivně schopná ji splnit, ale je důvod vytvářet další úzce použitelný procesní institut? Je oblast ochrany spotřebitele natolik odlišná od oblasti ochrany hospodářské soutěže? Domnívám se, že nikoliv. Stejně tak nevidím důvod, proč by měly být v jednotlivých řízeních odlišné přístupy k prevenci zneužití takových institutů, když není vyloučeno, že navrhovatel v řízení o zpřístupnění dokumentů bude požadovat typově a obsahově stejné dokumenty jako navrhovatel v hromadném řízení.

Chybějící koncepce českého zákonodárce se odráží i v paradoxu, že spotřebitel uplatňující svá subjektivní práva individuálně, mimo hromadné řízení, nebude moci modifikované ediční povinnosti využít.

---

¹⁹³ VLÁDA. Návrh zákona o hromadném řízení [2022]. Praha, 28.4.2023. § 60. Dostupné z:

<https://odok.cz/portal/services/download/attachment/ALBSCRBGTCII/>

¹⁹⁴ Lhůta pro transpozici této směrnice skončila 25. prosince 2022. Termín, ke kterému mají transpoziční předpisy členských států nabýt účinnosti, byl stanoven na 25. června 2023.

¹⁹⁵ VLÁDA. Návrh zákona o hromadném řízení [2022]. Praha, 28.4.2023. § 4. Dostupné z:

<https://odok.cz/portal/services/download/attachment/ALBSCRBGTCII/>

5. Závěr

Informační deficit může v zásadě postihnout kteréhokoliv účastníka v jakékoliv fázi libovolného řízení, nebo i před ním, bez ohledu na předmět takového řízení. V souladu se závěry Ústavního a Nejvyššího soudu je tak nezbytné problém informačního deficitu řešit, aby se předcházelo tomu, že se účastníkovi nedostane potřebné účinné soudní ochrany. Čím dříve je problém informačního deficitu vyřešen, tím lépe, neboť je žádoucí, aby strany měly ucelenou představu o svém sporu v co možná nejranější fázi sporu, ideálně ještě před zahájením řízení. Informovanost stran jednak zefektivňuje řízení ve věci samé, jednak stranám dovoluje disponovat se sporem na základě informovaných rozhodnutí, což může znamenat i vyřešení sporu alternativní cestou.

Aby mohl účastník svůj deficit s pomocí soudu překonat, je nezbytné pro tento účel snížit nároky kladené na určitost skutkových tvrzení a důkazních návrhů. Toto musí být v případě potřeby doprovázeno tím, že je povinnost sdělení relevantních informací přenesena na toho, kdo je objektivně schopen ji splnit. Tímto jsou vymezeny základní parametry pro prostředky, jimiž lze informační deficit překonávat.

Podmínkou použití takových prostředků je existence objektivního a postihnutým účastníkem nezpůsobeného informačního deficitu, který tento účastník není schopen svou vlastní aktivitou překonat. Ačkoliv se informační deficit může projevit v jakémkoliv sporu, není jeho inherentním průvodním jevem. Z tohoto důvodu i prostředky pro jeho překonání nelze využívat libovolně nebo paušálně, ale jen tehdy, když jsou objektivně potřeba, a jen v přiměřeném rozsahu. Použijí se tedy subsidiárně k běžným postupům pro zjišťování skutkových informací a opatřování důkazních prostředků.

Český civilní proces obsahuje řadu institutů, kterými lze více či méně úspěšně informační deficit překonávat. Jsou to klasické instituty obsažené v OSŘ,¹⁹⁶ judikaturou dovozovaná vysvětlovací povinnost strany nezátížená důkazním břemenem nebo institut zpřístupnění dokumentů, který byl uzákoněn kvůli směrnici o náhradě škody. Klasické instituty dle OSŘ nejsou primárně určeny pro překonávání informačního deficitu, nicméně do jisté míry je lze využít i k tomuto účelu. Nevýhodou u jednotlivých institutů je nesnížená míra potřebné substanciace, nebo to, že je lze použít až v zahájeném řízení. Nevýhodou zvláštní vysvětlovací povinnosti je také její možné použití výhradně v zahájeném řízení. Zpřístupnění dokumentů takové nedostatky nemá, ale jeho použitelnost je velmi omezená, protože nepřekračuje

---

¹⁹⁶ Viz 2.3.1.

působnost stanovenou směrnicí. V tuto chvíli tak není v České republice k dispozici žádný účinný univerzální prostředek použitelný před i během řízení.

Domnívám se, že by určitý prostředek pro účinné překonání informačního deficitu měl být účastníkům řízení dostupný i před samotným řízením, měl by být dostupný bez ohledu na předmět jejich sporu, a zároveň by takový prostředek měl mít jednotnou podobu, jednotné předpoklady pro své využití, a v základu i jednotné záruky proti zneužití. Takto ucelený prostředek spatřuji právě v proceduře zpřístupnění dokumentů, která byla doslova připravena na míru překonávání informačního deficitu, a má tak potenciál být univerzálním procesním institutem.

Zpřístupnění dokumentů inspirované instituty typu *discovery*¹⁹⁷ evidentně preferuje i evropský zákonodárce, neboť jej volí jako vhodný prostředek v několika přijatých i připravovaných směrnicích.

Český zákonodárce nicméně tomuto směřování práva Evropské unie zřejmě nepřikládá pozornost a směrnicí o náhradě škody a směrnicí o zástupných žalobách, které mají z hlediska překonávání informačního deficitu totožné cíle, s největší pravděpodobností transponuje dvěma odlišnými způsoby. Vzhledem k fázi legislativního procesu, ve které se nachází zákon o hromadném řízení, a blížícímu se uplynutí lhůty stanovené směrnicí o zástupných žalobách, je tak téměř jisté, že vedle zpřístupnění dokumentů dle ZNŠOHS bude existovat i speciální forma ediční povinnosti dle zákona o hromadném řízení.

Odlišnosti a rozpory jednotlivých právních úprav jsou důsledkem rezervovaného přístupu českého zákonodárce k právu Evropské unie. Český zákonodárce k transpozicím evropských směrnic přistupuje dlouhodobě zdrženlivě, prakticky pokaždé je směrnice transponována minimálním způsobem tak, aby byla formálně splněna povinnost, ale dopad na dosavadní právní předpisy byl co možná nejméně patrný. Nezáměr o právo Evropské unie a přístup k němu jako k „nutnému zlu“ v České republice ilustruje i nedodržování transpozičních lhůt, které není ojedinělým jevem, ostatně lhůta byla překročena u směrnice o náhradě škody,¹⁹⁸ a zjevně bude překročena i u směrnice o zástupných žalobách. Výsledkem tohoto přístupu tak jsou i izolované právní instituty s omezenou použitelností, které bezdůvodně vytvářejí výjimky z obecných postupů.

Obecně nejsem příznivcem tzv. *goldplatingu*, kdy vnitrostátní právní úprava jde nad rámec stanovený směrnicí, na stranu druhou je evidentní, že problém informačního deficitu je

---

¹⁹⁷ Největší podobnost lze spatřovat s anglickým *pre-action disclosure* dle Civil Procedure Rules 1998 31.16.

¹⁹⁸ MIKULÍKOVÁ, Lucie. Soukromoprávní vymáhání soutěžního práva v ČR: teorie a praxe. Praha: C.H. Beck, 2020. Beckova edice právní instituty. ISBN 9788074007910. s. 40.

společný pro všechna řízení, a uvedené směrnice mohou být vhodnými impulzy pro komplexní revizi českého právního řádu.

Evropský zákonodárce, jak je patrné i z aktuální přípravy směrnice o odpovědnosti za umělou inteligenci, stále vnímá, že členské státy nemají k překonávání informačního deficitu dostatečně efektivní prostředky, a problematice informační asymetrie se hodlá nadále věnovat. Je pravděpodobné, že se budou objevovat další legislativní aktivity Evropské unie, které budou přinášet požadavky na zavedení nástrojů pro překonávání informačního deficitu v dalších, dosud nezahrnutých oblastech.

Je otázkou, jak český zákonodárce v budoucnu přikročí k transpozici směrnice o odpovědnosti za umělou inteligenci. Zda opět zvolí cestu izolovaného institutu s omezenou použitelností upraveného ve speciálním předpisu, nebo zda si v mezidobí uvědomí, že Evropská unie reaguje na vnitrostátní nedostatky, a rozhodne se překonávání informačního deficitu pojmout koncepčně a univerzálně.

Důvody pro zavedení jednotného institutu na bázi *discovery*, tak nemusí být dány jen objektivní potřebou efektivně řešit problém informační asymetrie, ale mohou být i zcela pragmatické. Přijetím univerzálního způsobu se může snížit administrativní i legislativní náročnost spojená s transponováním nových evropských směrnic, které již sledují identický cíl, a kterých bude v průběhu let pravděpodobně přibývat.

Seznam zkratek

Civil Procedure Rules 1998	Civil Procedure Rules 1998, SI 1998/3132, v platném znění
Návrh směrnice o odpovědnosti za umělou inteligenci	Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o přizpůsobení pravidel mimosmluvní občanskoprávní odpovědnosti umělé inteligenci (směrnice o odpovědnosti za umělou inteligenci)
OSŘ	Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
OZ	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
Sdělení o ochraně důvěrných informací	Sdělení o ochraně důvěrných informací vnitrostátními soudy v řízeních týkajících se soukromoprávního prosazování právních předpisů EU v oblasti hospodářské soutěže 2020/C 242/01
SFEU	Smlouva o fungování Evropské unie, v platném znění
Směrnice o dodržování práv duševního vlastnictví	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES ze dne 29. dubna 2004 o dodržování práv duševního vlastnictví
Směrnice o náhradě škody	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/104/EU ze dne 26. listopadu 2014 o určitých pravidlech upravujících žaloby o náhradu škody podle vnitrostátního práva v případě porušení právních předpisů členských států a Evropské unie o hospodářské soutěži
Směrnice o zástupných žalobách	Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/1828 ze dne 25. listopadu 2020 o zástupných žalobách na ochranu kolektivních zájmů spotřebitelů a o zrušení směrnice 2009/22/ES, v platném znění
ÚOHS	Úřad pro ochranu hospodářské soutěže
ZNŠOHS	Zákon č. 262/2017 Sb., o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže a o změně zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů (zákon o ochraně hospodářské soutěže), ve znění pozdějších předpisů, (zákon o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže)

Seznam použitých zdrojů

1. Seznam použité literatury

ANDREWS, Neil. English civil procedure: fundamentals of the new civil justice system. Oxford: Oxford University Press, 2003. ISBN 0199244251.

BALARIN, Jan. Kolektivní ochrana práv v civilním soudním řízení. Praha: Centrum právní komparatistiky, Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, 2011. ISBN 9788087488034.

COUFALÍK, Petr, Eva DOBROVOLNÁ, Jan HOLAS, Petr LAVICKÝ, Petra LAVICKÁ, Robert PEŠA a Markéta ŠLEJHAROVÁ FLANDERKOVÁ. Součinnost třetích osob při dokazování v civilním soudním řízení. Brno: Masarykova univerzita, 2018. ISBN 9788021091528.

DRÁPAL, Ljubomír. Občanský soudní řád: komentář. Praha: C.H. Beck, 2009. Velké komentáře. ISBN 9788074001079.

KINDL, Jiří. Soutěžní právo. 3. vydání. Praha: C.H. Beck, 2021. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 9788074008061.

KINDL, Jiří. Zákon o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže: komentář. Praha: C.H. Beck, 2019. Beckovy komentáře. ISBN 9788074007286.

KRAMAŘÍK, Roman, Michal PETR, Karel SVOBODA, Martin SZTEFEK a Jiří VALDHANS. Zákon o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže: Komentář [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-06-17]. ASPI_ID KO262_2017CZ. Dostupné v Systému ASPI. ISSN: 2336-517X.

MACUR, Josef. Kompenzace informačního deficitu procesní strany v civilním soudním sporu. Brno: Masarykova univerzita, 2000. ISBN 8021022760.

MACUR, Josef. Postmodernismus a zjišťování skutkového stavu v civilním soudním řízení. Brno: Masarykova univerzita, 2001. ISBN 8021025395.

MACUR, Josef. Zásada projednací v civilním soudním řízení. Brno: Masarykova univerzita, 1997. ISBN 8021016280.

MACUR, Josef. Zásada projednací v civilním soudním řízení. Brno: Masarykova univerzita, 1997. ISBN 8021016280.

MIKULÍKOVÁ, Lucie. Soukromoprávní vymáhání soutěžního práva v ČR: teorie a praxe. Praha: C.H. Beck, 2020. Beckova edice právní instituty. ISBN 9788074007910.

SVOBODA, Karel. Dokazování. Praha: ASPI, 2009. Právní monografie (ASPI). ISBN 9788073574147.

SVOBODA, Karel. Nové instituty českého civilního procesu. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 9788073577223.

ŠKÁROVÁ, Marta. Občanský soudní řád s vysvětlivkami a judikaturou. Praha: Linde, 2009. ISBN 9788072017690.

ŠVESTKA, Jiří a Jan DVOŘÁK. Občanské právo hmotné. 5., jubilejní aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2009. ISBN 9788073574734.

WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. Civilní právo procesní. 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018. Student (Leges). ISBN 9788075022981.

ZUCKERMAN, Adrian A. S. Zuckerman on civil procedure: principles of practice. 2nd ed. London: Sweet & Maxwell, 2006. ISBN 9780421919105.

ŽÁK KRZYŽANKOVÁ, Katarzyna, Zdeněk KÜHN, Karel BERAN, Pavel MARŠÁLEK, Jan WINTR, Pavel ONDŘEJEK a Jan TRYZNA, ed. Právo jako multidimenzionální fenomén: pocta Aleši Gerlochovi k 65. narozeninám. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2020. ISBN 9788073807979.

2. Seznam použitých odborných článků

GOODFRIEND-GELERNTER, Tzipora. How to avoid the death of your case by two billion paper cuts: encouraging arbitration as an alternative way to resolve costly discovery disputes. *Pepperdine dispute resolution law journal*, 2013, Vol. 13 Iss. 2, s. 257–280.

MACUR, Josef. K problematice určitosti důkazních návrhů v civilním soudním řízení. *Bulletin advokacie*, 2000, č. 4, s. 19–30.

MACUR, Josef. Substancování skutkových přednesů stran v civilním soudním řízení. *Právní rozhledy*, 1998, č. 9, s. 433–438.

PIPKOVÁ, Petra Joanna. Nová úprava náhrady škody z protisoutěžních jednání II.: Přístup k důkazním prostředkům. *Obchodněprávní revue*, 2018, č. 1, s. 1–8.

SVOBODA, Karel. K „lovení důkazů“ ve sporech o ochranu hospodářské soutěže. *Obchodněprávní revue*, 2015, č. 6, s. 161–164.

SVOBODA, Karel. Žalobní petit versus přirozená mez žalobního požadavku. *Jurisprudence*, 2010, č. 2, s. 11–16.

3. Seznam použitých internetových zdrojů

ODok Portál - VeKLEP - Návrh zákona o hromadném řízení [2020]. Portál informačního systému ODok Úřadu vlády České republiky [online]. [cit. 2023-06-17]. Dostupné z:

<https://odok.cz/portal/veklep/material/KORNBA9EXSST/>

ODok Portál - VeKLEP - Návrh zákona o hromadném řízení [2021]. Portál informačního systému ODok Úřadu vlády České republiky [online]. [cit. 2023-06-17]. Dostupné z:

<https://odok.cz/portal/veklep/material/KORNC8DKN4KX/>

ODok Portál - VeKLEP - Návrh zákona o hromadném řízení [2022]. Portál informačního systému ODok Úřadu vlády České republiky [online]. [cit. 2023-06-17]. Dostupné z:

<https://odok.cz/portal/veklep/material/KORNCMALVTYM/>

4. Seznam použitých právních předpisů a mezinárodních smluv

Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb. a ústavního zákona č. 295/2021 Sb.

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 216/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 262/2017 Sb., o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže a o změně zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů (zákon o ochraně hospodářské soutěže), ve znění pozdějších předpisů, (zákon o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže).

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES ze dne 29. dubna 2004 o dodržování práv duševního vlastnictví.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/104/EU ze dne 26. listopadu 2014 o určitých pravidlech upravujících žaloby o náhradu škody podle vnitrostátního práva v případě porušení právních předpisů členských států a Evropské unie o hospodářské soutěži.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/1828 ze dne 25. listopadu 2020 o zástupných žalobách na ochranu kolektivních zájmů spotřebitelů a o zrušení směrnice 2009/22/ES, v platném znění.

Civil Procedure Rules 1998, SI 1998/3132, v platném znění.

Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, v platném znění.

Listina základních práv Evropské unie, v platném znění.

Smlouva o Evropské unii, v platném znění.

Smlouva o fungování Evropské unie, v platném znění.

Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví, v platném znění.

5. Seznam použité judikatury

Nález Ústavního soudu ze dne 1. září 1998, sp. zn. I. ÚS 233/97.

Nález Ústavního soudu ze dne 28. února 2008, sp. zn. I. ÚS 987/07.

Usnesení Ústavního soudu ze dne 28. dubna 2015, sp. zn. III. ÚS 3361/14.

Nález Ústavního soudu ze dne 22. května 2018, sp. zn. IV. ÚS 1374/17.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. prosince 2011, sp. zn. 22 Cdo 883/2010.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. ledna 2014, sp. zn. 22 Cdo 2851/2013.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. července 2014, sp. zn. 30 Cdo 2822/2013.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. srpna 2015, sp. zn. 22 Cdo 1336/2015.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. prosince 2016, sp. zn. 23 Cdo 1711/2016.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. března 2017, sp. zn. 28 Cdo 3745/2016.

Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 12. září 1994, sp. zn. 3 Cmo 143/94.

Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 28. června 2022, sp. zn. 3 Cmo 161/2021.

Rozsudek Soudního dvora ze dne 15. května 1986, věc 222/84 – Johnston.

Rozsudek Soudního dvora ze dne 10. listopadu 2022, věc C-163/21 – PACCAR a další.

Rozsudek Soudního dvora ze dne 12. ledna 2023, věc C-57/21 – Regiojet.

6. Seznam ostatních zdrojů

EVROPSKÁ KOMISE. Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on measures and procedures to ensure the enforcement of intellectual property rights. Brussels, 30.1.2003. COM/2003/0046 final - COD 2003/0024. Dostupné z:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52003PC0046>

EVROPSKÁ KOMISE. Zelená kniha - Žaloby o náhradu škody způsobené porušením antimonopolních pravidel ES {SEK(2005) 1732}. Brusel, 19.12.2005. KOM/2005/0672 v konečném znění. Dostupné z:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52005DC0672>

EVROPSKÁ KOMISE. Bílá kniha o žalobách o náhradu škody způsobené porušením antimonopolních pravidel ES {SEK(2008) 404 SEK (2008) 405 SEK (2008) 406}. Brusel, 2.4.2008. KOM/2008/0165 v konečném znění. Dostupné z:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52008DC0165>

EVROPSKÁ KOMISE. Commission staff working paper accompanying the White paper on damages actions for breach of the EC antitrust rules {COM(2008) 165 final} {SEC (2008) 405} {SEC (2008) 406}. Brussels, 2.4.2008. SEC/2008/0404 final. Dostupné z:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52008SC0404>

EVROPSKÁ KOMISE. Návrh SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY o určitých pravidlech upravujících žaloby o náhradu škody podle vnitrostátního práva v případě porušení právních předpisů členských států a Evropské unie v oblasti hospodářské soutěže. Brusel, 11.6.2013. COM/2013/0404 final - 2013/0185 (COD). Dostupné z:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52013PC0404>

EVROPSKÁ KOMISE. Sdělení o ochraně důvěrných informací vnitrostátními soudy v řízeních týkajících se soukromoprávního prosazování právních předpisů EU v oblasti hospodářské soutěže 2020/C 242/01. Brusel, 22.7.2020. C/2020/4829. Dostupné z:

[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52020XC0722\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52020XC0722(01))

EVROPSKÁ KOMISE. Návrh SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY o přizpůsobení pravidel mimosmluvní občanskoprávní odpovědnosti umělé inteligenci (směrnice o odpovědnosti za umělou inteligenci). Brusel, 28.9.2022. COM/2022/496 final. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52022PC0496>

EVROPSKÁ KOMISE. COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT IMPACT ASSESSMENT REPORT Accompanying the document Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on adapting non-contractual civil liability rules to artificial intelligence. Brussels, 28.9.2022. SWD/2022/319 final. Dostupné z:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=SWD%3A2022%3A0319%3AFIN>

VLÁDA. Důvodová zpráva k zákonu o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže a o změně zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů (zákon o ochraně hospodářské soutěže), ve znění pozdějších předpisů (zákon o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže). Praha, 23.11.2016. Dostupné z:

<https://odok.cz/portal/services/download/attachment/KORNAGELFTDQ/>

VLÁDA. Závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace k zákonu o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže a o změně zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů (zákon o ochraně hospodářské soutěže), ve znění pozdějších předpisů (zákon o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže). Praha, 23.11.2016. Dostupné z:

<https://odok.cz/portal/services/download/attachment/KORNAGELFVGP/>

VLÁDA. Důvodová zpráva k návrhu zákona o hromadném řízení [2020]. Praha, 24.2.2020.
Dostupné z: <https://odok.cz/portal/services/download/attachment/ALBSBMDEY4KJ/>

VLÁDA. Důvodová zpráva k návrhu zákona o hromadném řízení [2021]. Praha, 5.11.2021.
Dostupné z: <https://odok.cz/portal/services/download/attachment/KORNC8LHY683/>

VLÁDA. Návrh zákona o hromadném řízení [2022]. Praha, 28.4.2023. Dostupné z:
<https://odok.cz/portal/services/download/attachment/ALBSCRBGTCI1/>

VLÁDA. Důvodová zpráva k návrhu zákona o hromadném řízení [2022]. Praha, 28.4.2023.
Dostupné z: <https://odok.cz/portal/services/download/attachment/ALBSCRBGTDKN/>

Abstrakt

Zpřístupnění informací a důkazů před podáním žaloby

Informační deficit je jev, během něhož strana civilního řízení sporného není objektivně schopna unést své břemeno tvrzení anebo důkazní, neboť rozhodné informace a důkazní prostředky jsou zcela mimo její dispozici a neexistuje způsob, jak by je mohla svou vlastní aktivitou získat. V takových případech hrozí, že kvůli svému informačnímu deficitu straně nebude umožněno se účinně domoci soudní ochrany, a nebude moci efektivně prosadit svá subjektivní práva. Takový stav má negativní dopady jak na samotnou stranu řízení, tak i na celou společnost, neboť důsledným uplatňováním subjektivních práv se dostává ochrany i právu objektivnímu. Z tohoto důvodu je nezbytné problém informačního deficitu řešit ideálně ještě předtím, než je řízení zahájeno. Téma překonávání informačního deficitu stále více nabývá na své aktualitě, neboť stále složitější právní poměry mezi subjekty soukromého práva s sebou nesou i složitější spory o právo, které často bývají doprovázené informační asymetrií mezi stranami sporu.

Tato diplomová práce se věnuje východiskům překonávání informačního deficitu a konkrétním prostředkům, kterými se tento nežádoucí jev v rámci civilních sporů řeší. Formálně je práce členěna do tří částí. První část se zabývá obecnými principy překonávání informačního deficitu a možnostmi, které nabízí český právní řád. Druhá část představuje řízení o zpřístupnění dokumentů dle *zákona o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže* s jeho principy a specifiky. Třetí část uvažuje nad možnostmi a využitím univerzálního procesního prostředku pro překonávání informačního deficitu, jehož podoba by vycházela právě z procedury zpřístupnění dokumentů.

Práce dochází k závěru, že by přijetí univerzálně použitelného zpřístupnění dokumentů do českého civilního procesu bylo žádoucí a vzhledem k dosavadnímu i očekávanému vývoji práva Evropské unie i rozumné.

Klíčová slova

Civilní řízení sporné, informační asymetrie, informační deficit, zpřístupnění dokumentů.

Abstract

Pre-action disclosure of information and evidence

Information asymmetry or information deficit is a phenomenon where a party to civil litigation is objectively unable to carry its burden of allegation or proof because the relevant information and evidence is completely beyond its reach and there is no way the party could have obtained it through its own activity. In such cases, there is a risk that, due to the party's information deficit, the party will not be able to seek effective judicial protection and will not be able to effectively enforce its subjective rights. Such a situation has negative consequences both for the affected party and for society as a whole, since the consistent exercise of subjective rights also provides protection to objective rights. For this reason, it is essential to address the problem of the information deficit, preferably even before litigation is initiated. The topic of overcoming the information deficit is becoming increasingly relevant, as increasingly complex legal relations between private law subjects entail more complex disputes over the law, which are often accompanied by information asymmetry between the parties to the dispute.

This master's thesis explores the basis for overcoming the information deficit and the specific measures used to address this undesirable phenomenon in civil litigation. The thesis is divided into three parts. The first part deals with the general principles of overcoming the information deficit and the possibilities offered by the Czech legal system. The second part presents the principles and the specifics of the evidence disclosure procedure under the *Czech Competition Damages Act*. The third part then considers the possibilities and potential use of a universal procedure for overcoming the information deficit, which would be based on the evidence disclosure procedure.

This thesis concludes that adoption of universally applicable disclosure of evidence in Czech civil proceedings would be desirable and, given the current and expected development of EU law, reasonable.

Keywords

Civil litigation, information asymmetry, information deficit, disclosure of evidence.